

INSTITUT FOR
MENNESKE
RETTIGHEDER

AFRO-DANSKERES
OPLEVELSE AF
DISKRIMINATION I
DANMARK



AFRO-DANSKERES
OPLEVELSE AF
DISKRIMINATION I
DANMARK

AFRO-DANSKERES OPLEVELSE AF DISKRIMINATION I DANMARK

Ligebehandlingsafdelingen, Institut for Menneskerettigheder

Ansvarlig: Ligebehandlingschef Maria Ventegodt Liisberg

Redaktion: Anette Faye Jacobsen, Lisbeth Garly Andersen, Nanna Margrethe Krusaa

Forfatter: Helle Stenum, MixConsult

ISBN: 978-87-93605-21-3

eISBN: 978-87-93605-20-6

Layout: Hedda Bank

Forsidefoto: Colourbox

2017 Institut for Menneskerettigheder

Danmarks Nationale Menneskerettighedsinstitution

Wilders Plads 8K

DK-1403 København K

Tlf. 32 69 88 88

www.menneskeret.dk

Vores publikationer kan frit citeres med tydelig angivelse af kilden.

Vi tilstræber, at vores udgivelser bliver så tilgængelige som muligt.

Vi bruger fx store typer, korte linjer, få orddelinger, løs bagkant og stærke kontraster.

Læs mere om tilgængelighed på www.menneskeret.dk

INDHOLD

RESUME	4
SUMMARY	7
KAPITEL 1 – INDLEDNING	10
FORMÅL MED UNDERSØGELSEN	10
BEGREBER OG METODE	11
INTERVIEWS	12
ANALYSEN OG FREMSTILLINGEN	13
KAPITEL 2 – ARBEJDSMARKEDET	14
JOBSØGNING – STEREOTYPER, 'HVIDE' NAVNE, AFSLAG N-ORDET, RACISTISKE VITTIGHEDER OG HÅNDBTERINGEN AF DETTE PÅ ARBEJDSPLADSEN	14
AT BLIVE BETRAGTET SOM EKSOTISK	15
	18
KAPITEL 3 – UNDERVISNINGSSOMRÅDET	19
OM AT BLIVE MØDT MED NEGATIVE FORVENTNINGER	19
NEDSÆTTENDE ORD, SKÆLDSORD, ØGENAVNE	20
ET LANGT FORLØB MED MOBNING AF BARN I FOLKESKOLEN	22
KAPITEL 4 – OFFENTLIG TRANSPORT	24
CHIKANE	24
OPLEVELSER MED TOGKONTROLLØRER OG BUSCHAUFFØRER	27
KAPITEL 5 – DET OFFENTLIGE RUM	28
CHIKANE OG NEGATIV KONTAKT PÅ GADEN/PLADSEN	28
OVERSKRIDELSE AF FYSISKE GRÆNSER	32
KAPITEL 6 – NATTELIVET	33
AFVIST M.V.	33
KAPITEL 7 – POLITIET	37
GRÆNSEKONTROL	37
VISITATIONZONER OG KONTROL	38
ANMELDELSE TIL POLITIET	39
KAPITEL 8 – SERVICE – BUTIKSOMRÅDET	41
AT BLIVE MØDT SOM POTENTIEL TYV I BUTIKKER	41
OPSUMMERING	43
AFSLUTNING	45
NOTER	46

RESUME

Formålet med rapporten "Afro-danskeres oplevelse af diskrimination i Danmark" er at undersøge, om – og i givet fald hvordan – diskrimination opleves i den minoritetsgruppe i Danmark, der kan betegnes som 'afro-dansk'. Begrebet 'afro-dansk' er et relativt nyt begreb, og det forstås her som dansk med afrikansk baggrund.

Rapporten beskæftiger sig især med, om afro-danskere oplever forskelsbehandling i en hverdagslivsramme, dvs. på arbejdspladsen, i skolen, på uddannelsessteder, i det offentlige rum, i nattelivet, i butikslivet eller i mødet med politiet. Undersøgelsen bygger på 25 semi-strukturerede individuelle interviews med afro-danskere med spredning på køn, alder, social situation, afrikansk baggrund og bopæl. Endvidere er der foretaget 5 baggrundsinterviews med udvalgte NGO'er og debattører om deres erfaringer og arbejde med diskrimination af afro-danskere.

Fokus for denne kvalitative undersøgelse er oplevet diskrimination. Det vil sige, at rapporten gennem interviews har indsamlet beretninger om situationer og handlinger, som interviewpersonerne har oplevet som diskriminerende som følge af, at de fremstår som en specifik synlig minoritetsgruppe: dansk med afrikansk baggrund.

Rapporten beskriver en række fortællinger om afro-danskeres oplevelser af diskrimination på forskellige områder. Der er mange fællestræk i beretningerne, der peger på mønstre af fordomme og stereotyper i

majoritetssamfundet. Der er tale om personlige beretninger, og rapporten kan ikke sige noget om omfanget og karakteren af den oplevede diskrimination. Fortællingerne om diskrimination kan imidlertid give et indblik i, hvordan afro-danskere oplever deres møde med majoritetssamfundet i en lang række vigtige sammenhænge.

På **arbejdsmarkedet** har interviewpersonerne en række oplevelser af diskrimination som følge af deres afro-danske baggrund, blandt andet i forbindelse med jobsøgning, oplevelser på arbejdspladsen med n-ordet og racistiske vittigheder. Samtidig fortæller de, at de står meget alene med disse oplevelser, og at der sjældent tages hånd om sagen, hvis de rapporterer den til arbejdspladsen. Informanterne oplever desuden, at de som afro-danskere bliver mødt med stereotyper blandt de etniske majoritetskolleger på arbejdspladsen.

Tørklæde og udseende spiller en rolle i fortællingerne, hvor bl.a. en jobkonsulent har anbefalet en interviewperson ikke at medsende sit billede i ansøgningen. Navnet synes også at spille en rolle i ansøgningsprocessen, hvor nogle navne bliver aflæst som 'danske' eller 'hvide' og andre som 'ikke-danske' eller 'brune/sorte'.

På **undervisningsområdet** oplever en række af interviewpersonerne sig også forskelsbehandlet som følge af deres afro-danske baggrund. Oplevelserne med diskrimination omfatter bl.a. eksempler på, at undervisere har haft negative

forventninger til interviewpersonernes faglige niveau. Interviewmaterialet omfatter også en række tilfælde af oplevet chikane, fx i form af udbredt og i en del tilfælde insisterende brug af n-ordet såvel blandt lærere som andre elever, samt mobning med referencer til den afrikanske baggrund. Det er karakteristisk, at informanterne sjældent har klaget eller taget sagen op med lærer/skole – og at det, når det er sket, ofte har føltes svært at opnå lydhørhed og forståelse for oplevelsen, hvilket kan være med til at forstærke oplevelsen af diskrimination.

Et andet sted, hvor diskrimination opleves, er i forbindelse med **offentlig transport**. Fortællingerne omfatter andre passagerers chikane i form af racistiske udfald og fysisk pågående opførsel, hvor n-ordet som regel er i brug. Typisk fortæller interviewpersonerne, at deres oplevelse forstærkes, når ingen af de omkringstående griber ind, herunder chaufføren.

Oplevelserne i **det offentlige rum** omfatter oplevelse af chikane og grænseoverskridende handlinger fra medborgere med majoritetsbaggrund. Informanterne beretter både om tilråb på gaden og uønsket berøring som følge af deres afro-danske udseende. Her betyder omgivelsernes reaktion igen meget.

Mange af informanterne fortæller om diskrimination i **nattelivet**. Interviewpersonerne oplever forskelsbehandling, når de nægtes adgang til diskoteker og barer. Dette forekommer både for kvinder og mænd. Der fortælles dog om forskellige begrundelser, afhængigt af om man er kvinde eller mand. Både kvinder og mænd oplever at være mere udsatte for at blive afvist, hvis de er mere end én afro-dansker i en gruppe.

I interviewene vedrørende **politiet** beskrives overvejende situationer med oplevet etnisk

profilering af interviewpersonerne i forbindelse med grænsekontrol, stop og visitation. Interviewpersonerne oplever bl.a., at de på grund af deres afro-danske baggrund udsættes for flere kontroller (ID-tjek) end de ser andre (majoritetsdanskere) blive udsat for.

En del af interviewpersonerne fortæller, at de har været genstand for en særlig opmærksomhed i **butikker og butikcentre** fra butikspersonale, butiksdetektiver og vagter. Oplevelserne af forskelsbehandling gælder især det at blive mødt med uudtalte forventninger om, at de vil stjæle, eller at de ikke har penge til at betale for varerne og kun vil kigge.

Undersøgelsen viser samlet set, at oplevelsen af diskrimination er markant hos det store flertal af interviewpersonerne. Oplevelserne kan fordele sig over en årrække. Der ses ofte et mønster i oplevelserne, som for mange af interviewpersonerne beskrives som en følelse af, at man som dansker med afrikansk baggrund ikke kan blive fuldt accepteret i det danske fællesskab.

Oplevelser af chikane i form af n-ordet, racistiske vittigheder og skældsord mv. bliver nævnt som hyppige problemer inden for arbejdsmarkedet, undervisningsområdet, offentlig transport og det offentlige rum, mens tilråb, truende og fysisk pågående opførsel primært opleves i offentlig transport og i det offentlige rum. Hvis chikanen tages op med krænkeren, opleves der ofte en insisteren på vedkommendes uskyld, fordi der var tale om **humor**: 'det jo bare er for sjov', gode intentioner: 'mener ikke noget ondt', **uvidenhed** om, at visse ord og vittigheder kan opleves krænkende, og en hævde af, at visse ord, billeder og forestillinger er neutrale.

Negativ kontakt på baggrund af éns udseende opleves på arbejdsmarkedet, på

undervisningsområdet, i offentlig transport, i nattelivet, hos politiet og i service- og butikssektoren. Dette fører bl.a. til oplevelsen af udelukkelse fra diskoteker, overvågning i butikker, ekstra kontrol fra politiets side og visitationer.

(2.150/575) Kenya (1.215/219) Nigeria
(1.387/370) Sydafrika (1.108/114) Uganda
(1.469/367).¹

Der er således nogle mønstre og gentagelser i de måder, hvorpå de interviewede afro-danskere oplever sig chikaneret og udsat for ringere behandling på baggrund af deres udseende, først og fremmest deres hudfarve, men varierende i kombination med køn og religion.

Gennemgående for den oplevede diskrimination på tværs af de forskellige områder er mange interviewpersoners understregning af, at det er vigtigt, at nogen griber ind i situationen – fx politiet i forhold til nægtet adgang til et diskotek, medpassagerer i bussen i forhold til chikane, forbipasserende på gaden, lærere i skolen, chef/ kolleger på arbejdspladsen etc. Det er herudover gennemgående, at informanternes oplevelse af diskrimination forstærkes, hvis den ikke anerkendes.

Langt de fleste interviewpersoner har ikke tillid til, at det nytter at bringe oplevelsen af diskrimination ind i et juridisk/regelbaseret klagesystem. De fleste reagerer således på oplevelsen af forskelsbehandling primært gennem individuelle strategier, såsom at tie eller tage forskelsbehandlingen op med den person/de personer, der praktiserer den.

I følge Danmarks Statistik bor der ca. 44.000 indvandrere fra Afrika i Danmark, og ca. 22.000 efterkommere. Den største gruppe har somalisk baggrund med 11.871 indvandrere og 9.304 efterkommere. De største grupper herefter er fra Eritrea (4.915/472), Marokko (5.685/5.530), Congo (1.868/445) Egypten (1.778/665), Etiopien (1.257/599) Ghana

SUMMARY

The aim of the “Afro-Danes’ experience of discrimination in Denmark” report is to investigate whether – and if so, how – discrimination is experienced by the minority group in Denmark designated as ‘Afro-Danish’. The term ‘Afro-Danish’ is a relatively new term, and in the present context it is used in the sense ‘Danish of African extraction’.

The report addresses in particular whether Afro-Danes experience discrimination in their everyday lives, e.g. at work, at school, at places of education, in public spaces, when out at night, shopping, or in interactions with the police. The study is based on 25 semi-structured individual interviews with Afro-Danes who were diverse with respect to gender, age, social circumstances, their African background and address. In addition, five background interviews were conducted with selected NGOs and other contributors to the public debate concerning their experiences of and work with discrimination against Afro-Danes.

The focus of this qualitative study is experienced discrimination. As such, by means of interviews, the report has collected accounts of situations and conduct which the interviewees themselves have experienced as discriminatory as the result of them belonging to a specific, conspicuous ethnic minority: Danish of African extraction.

The report describes a series of accounts of Afro-Danes’ experiences of discrimination in various contexts. There are many common elements in the accounts, which point to a

pattern of prejudice and stereotypes in the majority society. The accounts are personal, and the report cannot provide knowledge about the extent and nature of the discrimination experienced. However, the accounts of discrimination may provide an insight into how Afro-Danes experience their meeting with the majority society in a wide range of important contexts.

In **the labour** market the interviewees have a range of experiences of discrimination due to their Afro-Danish background, e.g. in the context of job search and experiences at the workplace with use of the n-word and racist jokes. At the same time, they describe how they feel very much alone when dealing with these experiences, and that it is rare that anything is done about the incidents if they report them to their employers. Furthermore, the interviewees experience that, as Afro-Danes, their workplace colleagues from the ethnic majority culture meet them as preconceived stereotypes.

Headscarves and physical appearance loom large in the accounts. For instance, a job consultant advised one of the interviewees not to include a picture in their job application. Names also seem to be of significance in the job application process, with some names being regarded as ‘Danish’ or ‘white’, while others are seen as ‘non-Danish’ or ‘coloured/ black’.

In **educational contexts**, a number of the interviewees experience discrimination due to their Afro-Danish background. The experiences

of discrimination include for instance teachers having negative expectations regarding the interviewees' academic level. The interview material also includes a number of instances of experiences of harassment, e.g. widespread and in many cases stubborn use of the n-word on the part of teachers and pupils alike, as well as bullying with reference to the African background. Typically, the interviewees rarely complained or took the matter up with their teacher/school. On the occasions when they did so, they often felt that they struggled to be heard and to be met with understanding regarding their experiences; something which can intensify the experience of discrimination.

Another context in which discrimination is experienced is on **public transport**. The accounts include harassment from fellow passengers such as racist outbursts and physically aggressive behaviour in which use of the n-word is a common feature. Typically, the interviewees describe how their experience is reinforced by the fact that no one present – including the driver – intervenes.

Experiences in **public spaces** include experiences of harassment and transgressive acts by fellow citizens from the majority culture. The interviewees describe being shouted at on the street, and uninvited physical contact as a result of their Afro-Danish appearance. Here, as in other contexts, the reaction of bystanders is of great significance.

Many of the interviewees describe discrimination when **out at night**. For example, they are refused entry to nightclubs and bars. Both men and women alike experience such discrimination. However, the reasons for this treatment differ, depending on gender. Both men and women find that they are more likely to be refused entry when there is more than one Afro-Dane in the group.

In the interviews concerning experiences with the **police**, the interviewees predominantly describe situations in which they were subject to ethnic profiling in the context of border controls, as well as stop-and-search. The interviewees experience that, due to their Afro-Danish background, they are more frequently subjected to ID checks than, as they experience, their fellow citizens are (from the Danish majority culture).

A number of the interviewees describe that they have been subjected to special attention from the staff in **shops and shopping centres**, store detectives and security guards. In particular, these experiences of discrimination involve being met with unspoken assumptions that they are going to steal or that they do not have money to pay for the goods and just want to look.

Taken as a whole, the study indicates that the majority of the interviewees had significant experiences of discrimination. The experiences in question had sometimes taken place over a period of years. Frequently, the experiences display a pattern that is described by many of the interviewees as a sense that, as a Dane of African extraction, one cannot be fully accepted into the Danish community.

Experiences of harassment involving use of the n-word, racist jokes and abusive language etc. are mentioned as frequent problems in the labour market, in educational contexts, on public transport and in public spaces, while shouting, threatening and physically aggressive behaviour is primarily experienced on public transport and in public spaces. If the victim of harassment challenges the offender, the interviewees typically find that the latter pleads innocence on the grounds that the remarks were intended as humorous ('it was just a bit of fun'), that the offender had good intentions ('I didn't mean any harm'), and ignorance that

certain words and jokes can be experienced as offensive as well as the contention that particular words, images and ideas are neutral.

Negative interactions resulting from the interviewees' appearance are experienced in the labour market, in educational contexts, on public transport, when out at night, from the police and in the service and retail sector. This leads to a feeling of being excluded from nightclubs, being under surveillance in shops, and being inspected and searched more frequently by the police.

As such, recurring patterns may be observed in the ways in which the Afro-Danes interviewed feel that they are harassed and subjected to worse treatment due to their appearance – primarily the colour of their skin – but to varying degrees in combination with their gender and religion.

A recurring element in the discrimination experienced by the interviewees, spanning all of the various contexts, is that many of them emphasise that it is important that somebody intervenes in the situation – e.g. the police when someone is refused entry to a nightclub, fellow passengers on the bus in the case of harassment, passers-by on the street, teachers at school, managers/colleagues at work, etc. Another recurring theme is that the interviewees' experience of discrimination is intensified if it is not acknowledged.

The vast majority of the interviewees have no faith that anything would be achieved by raising their experience of discrimination in a legal/regulated complaints system. Thus, the majority of them react to the experience of discrimination primarily by resorting to individual strategies such as remaining silent or raising the matter of discrimination with the person(s) who commit it.

According to Statistics Denmark, approximately 44,000 immigrants from Africa reside in Denmark, along with approximately 22,000 descendants of African immigrants. The largest such group is of Somali origin, comprising 11,871 immigrants and 9,304 descendants of immigrants. The next largest groups originate from Eritrea (4,915/472 respectively), Morocco (5,685/5,530), Congo (1,868/445), Egypt (1,778/665), Ethiopia (1,257/599), Ghana (2,150/575), Kenya (1,215/219), Nigeria (1,387/370), South Africa (1,108/114) and Uganda (1,469/367).²

KAPITEL 1

INDLEDNING

Diskrimination og repræsentation af afro-danskere har fået øget opmærksomhed i forlængelse af 100-årsmarkeringen af Danmarks salg af Jomfruøerne til USA i 1917. Dette ses bl.a. i form af en lang række udstillinger, bøger og offentlige debatter om den danske involvering i den transatlantiske slavehandel.³

Internationalt er der også fokus på rettigheder for mennesker med afrikansk baggrund. FN har udnævnt 2015-2024 til 'Internationalt tiår for mennesker med afrikansk afstamning' med temaet "Mennesker af afrikansk afstamning: anerkendelse, retfærdighed og udvikling." Ifølge FN er denne markering en mulighed for at fremhæve de vigtige bidrag, folk med afrikansk baggrund har givet til vores samfund, samt en anledning til at igangsætte konkrete initiativer, der kan fremme ligebehandling og bekæmpe enhver form for diskrimination af denne gruppe.⁴

Også i Europarådet er der indsatser særligt mod diskrimination af afro-europæere. Europarådets menneskeretskommissær Nils Muižniek udtalte d. 25. juli 2017, at

In a number of my country visits I have been worried by manifestations of both old and emerging forms of racism and discrimination against minorities. Black people are particularly exposed to racism and intolerance in many areas of their daily life.⁵

I landerapporten 2017 fra European Commission against Racism and Intolerance (ECRI)⁶ under Europarådet fremhæves det, at der i Danmark er behov for et særligt fokus på 'the black community', fordi der er tegn på, at sorte/brune personer udelukkes og afvises på arbejds- og boligmarkedet på baggrund af hudfarve. Denne afvisning ses ofte i sammenhæng med muslimsk baggrund. ECRI anbefaler derfor, at der gennemføres et uafhængigt studie af erfaringer med diskrimination blandt mennesker med afrikansk baggrund.

EU's menneskerettighedsagentur Fundamental Rights Agency (FRA) offentliggjorde i 2017 endvidere en rapport, som fokuserer på oplevet diskrimination blandt muslimer i 15 EU-lande. Her er det generelle billede, at den oplevede diskrimination oftere rapporteres af muslimer med afrikansk baggrund end muslimer med fx mellemøstlig baggrund.⁷

Institut for Menneskerettigheder har mandat til at fremme ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse i Danmark. På den baggrund har instituttet valgt at medvirke til at sætte fokus på afro-danskeres oplevelse af diskrimination for at synliggøre de særlige forhold, der gør sig gældende for denne gruppe.

FORMÅL MED UNDERSØGELSEN

Formålet med rapporten er at undersøge, om, og i givet fald hvordan, diskrimination opleves i den minoritetsgruppe i Danmark, der kan betegnes som 'afro-dansk'. Rapporten

beskæftiger sig især med, om og hvordan afro-danskere oplever forskelsbehandling i en hverdagslivsramme, dvs. på arbejdspladsen, i skolen, på uddannelsessteder, i det offentlige rum, i nattelivet, i butikslivet og i mødet med politiet. Gennem interviews kortlægges nogle typiske situationer, som afro-danskere oplever inden for disse udvalgte områder. Der fortælles også om mere individuelt prægede erfaringer. Rapporten behandler herudover interviewpersonernes strategier for at håndtere deres oplevelser af diskrimination.

BEGREBER OG METODE

Diskrimination kan defineres som en ulovlig forskelsbehandling, der medfører, at en person får en ringere behandling end andre i tilsvarende situationer på grund af fx personens race eller etniske oprindelse. Ringere behandling kan fx være at blive nægtet adgang til et sted, hvor andre får adgang, at få en dårligere betjening end andre eller at få et afslag på grund af race og etnicitet.

Chikane kan også være diskrimination. Chikane skal betragtes som diskrimination, når en uønsket adfærd i relation til en persons race eller etniske oprindelse finder sted med det formål eller den virkning at krænke en persons værdighed og skabe et truende, nedværdigende eller ubehageligt klima for den pågældende. Chikane kan fx komme til udtryk ved bevidst ondskabsfuldt drilleri, ved at blive kaldt skældsord, at blive udsat for nedværdigende vittigheder eller at blive råbt ad som følge af ens race eller etniske oprindelse.

Forbuddet mod diskrimination på grund af race og etnicitet gælder både på arbejdsmarkedet, på uddannelsesområdet samt i forhold til andre offentlige og private ydelser. En person kan være udsat for diskrimination på flere områder samtidig. For eksempel kan en kvinde blive diskrimineret både på grund af sit køn og sin etnicitet.⁸

Fokus for denne kvalitative undersøgelse er **oplevet diskrimination**. Oplevet diskrimination refererer til, at en person **mener sig** diskrimineret. Det vil sige, at rapporten gennem interviews har indsamlet beretninger om situationer og handlinger, som interviewpersonen har oplevet som diskriminerende på baggrund af race og etnicitet. Der er tale om interviewpersonernes personlige oplevelser af diskrimination på grund af deres afro-danske baggrund. Der kan være mønstre og gentagelser i oplevelserne, men interviewene kan ikke isoleret set sige noget om omfanget af diskrimination. Interviewene kan derimod åbne for en forståelse af og skabe synlighed omkring oplevet diskrimination.

Der er ikke nødvendigvis overensstemmelse mellem oplevet og faktisk diskrimination. Der kan være situationer, hvor der reelt sker en diskriminerende handling, uden at det opleves som sådan. Dette kan enten være, fordi den person, der udsættes for diskriminationen, ikke er klar over, at der er tale om diskrimination, eller fordi personen selv oplever forskelsbehandlingen som legitim. Der kan desuden være situationer, der opleves som diskrimination, uden at der faktisk foregår en usaglig forskelsbehandling.

Der er ikke i undersøgelsen taget stilling til, hvorvidt den beskrevne oplevede diskrimination ville kunne medføre dom eller sanktion i henhold til gældende regler og love. Oplevelser af diskrimination, der forekommer udbredt og systematisk i en bestemt befolkningsgruppe, er imidlertid en målestok for, hvordan myndighederne, og i bredere forstand samfundet, lykkes eller ikke lykkes med at skabe vilkår og betingelser, der forekommer lige for alle.

Rapporten skildrer oplevelser af diskrimination i forskellige sammenhænge: på arbejdsmarkedet, i undervisnings-

sammenhænge, i nattelivet, i det offentlige rum og i mødet med politiet.

I rapporten bruges begrebet **etnisk profilering**. Etnisk profilering forstås her som en praksis, der udelukkende eller overvejende tager afsæt i personens etnicitet, hudfarve mv. i stedet for i personens adfærd. Etnisk profilering er et begreb, der er blevet udviklet i forbindelse med undersøgelser af politiet. I praksis kan etnisk profilering komme til udtryk ved, at unge mænd med etnisk minoritetsbaggrund bliver udset som en gruppe, der særligt skal være mål for at blive visiteret, tilbageholdes ved ransagninger o.lign. Men der kan også være tale om en mindre bevidst profilering, der får politifolk eller andre til at reagere mere mistroisk og derfor gribe oftere ind over for bestemte grupper i befolkningen, typisk etniske eller religiøse minoriteter.⁹

Rapporten har særligt fokus på borgere i Danmark med afrikansk baggrund. Det er en sammensat gruppe med forskellig national og etnisk baggrund. Det gælder også de personer, der er interviewet til rapporten. Begrebet 'afro-dansk', forstået som dansker med afrikansk baggrund, er et relativt nyt begreb. I undersøgelsen har de afro-danskere, der er blevet interviewet, som minimum en forælder, der er født i Afrika, og de har alle boet enten hele deres liv eller mange år i Danmark. I rekrutteringen af interviewpersoner er det blevet understreget, at et kriterium for at medvirke var, at man kunne identificere sig med betegnelsen 'afro-dansker' eller dansker med afrikansk baggrund. Blandt interviewpersonerne er der dog forskellige holdninger til begrebet 'afro-dansker', idet et mindretal oplever, at betegnelsen kan være med til at fastholde danskere med minoritetsbaggrund i særlige grupper i stedet for blot at være danskere. Der er dog bred enighed om, at begrebet 'afro-dansker' opleves som skabt og brugt 'nedefra' blandt danskere

med afrikansk baggrund i modsætning til at blive placeret i en minoritetskategori defineret af andre – fx staten – og at dette som udgangspunkt opfattes som positivt.

I interviewene har det været gennemgående for alle informanter, at ordet 'neger' forstås som en nedsættende betegnelse for mennesker med afrikansk baggrund. For at skabe distance til dette negativt ladede ord bruges i interviewene og rapporten i stedet betegnelsen 'n-ordet'. Ordet 'neger' bliver ikke brugt i rapporten, bortset fra når det forekommer i de interview-citater, der gengives.

INTERVIEWS

Undersøgelsen bygger på 25 semi-strukturerede, individuelle interviews med afro-danskere med en spredning på køn, alder, social situation, afrikansk baggrund og bopæl. Endvidere er der foretaget 5 interviews med repræsentanter for NGO'erne Afro Empowerment Center, Black Lives Matter i Danmark og De Blå Stjerner, samt to debattører – alle med afro-dansk baggrund. Disse interviews er anvendt som baggrundsinformation og citeres ikke direkte i rapporten. Det skal nævnes, at vurderingen i disse baggrundsinterviews ikke er i konflikt med det overordnede billede, som tegnes i interviewene med afro-danskere om den oplevede diskrimination.

De individuelle interviews foregik ved personligt fremmøde eller som facetime/skype-interviews og varede ca. 1-2 timer. Interviewene er primært foregået i perioden maj – juli 2017 og er efterfølgende blevet transskriberet.

Den forsker, der har gennemført undersøgelsen og interviewet de 25 afro-danskere, har en etnisk majoritetsbaggrund. Interviewene har bl.a. omhandlet forskellen på at tale med andre afro-danskere om diskrimination og at tale med en hvid majoritetsperson om diskrimination.

Overvejende giver interviewpersonerne udtryk for, at der er forskel: når man taler med andre med afro-dansk baggrund, er der oftest forståelse og genkendelse i fortællingen om diskrimination, hvorimod den oplevede diskrimination skal forklares meget mere detaljeret over for mennesker med majoritetsbaggrund. Alle interviewpersonerne mener, at det er vigtigt at synliggøre og tale om etnisk diskrimination.

INTERVIEWPERSONERNE

Interviewpersonerne er alle anonymiserede, og navnene i rapporten er aliasser. Et K eller M indikerer, om det er en kvinde eller en mand. Rekrutteringen er sket ad mange kanaler: Gennem netværk, facebookopslag, opfordringer ved arrangementer etc. Rekruttering af primært afro-danskere i alderen mellem 18 og 35 år er foretaget for at sikre en høj grad af viden om og fortrolighed med det danske samfund, fordi man er født i Danmark eller er kommet til Danmark som barn og derfor har været igennem det danske uddannelsessystem, taler dansk og ser sig selv som dansker. Aldersmæssigt er 23 ud af de 25 interviewpersoner mellem 20 og 35 år. De to øvrige er 39 og 45 år. De er først bosat i Danmark som unge/voksne, men har boet mange år i Danmark.

21 af interviewpersonerne bor i Storkøbenhavn, men flere er tilflyttere fra jyske og fynske byer. Fire er bosat i Jylland og Sjælland uden for Storkøbenhavn. Der er 15 kvinder og ti mænd. Ni er studerende, ti har fuldtidsarbejde, og seks er sygemeldt/på barsel/selvstændige eller ledige. Interviewpersonernes afrikanske baggrund er varieret. For norges vedkommende er den ene forælder dansk, og den anden afrikansk; i andre tilfælde er begge forældre afrikanske. Den afrikanske baggrund omfatter lande som Ghana, Congo, Eritrea, Somalia, Kenya, Uganda, Sydafrika, Zambia og Nigeria. Seks af interviewpersonerne har et eller flere børn.

ANALYSEN OG FREMSTILLINGEN

I analysen er der fokus på interviewpersonernes beretninger om oplevet diskrimination. Vi har valgt at inddrage mange citater fra interviewene for at synliggøre, hvordan diskrimination opleves og erfares, og hvilken reaktion den afstedkommer. Citaterne er rensset for gentagelser, halve sætninger, sprogknuder mv. Ved ofte at give ordet til interviewpersonerne og ved i rapporten at fokusere på deres beskrivelse af hverdagssituationerne åbnes der for en mulighed for større indsigt i og forståelse af mønstre af oplevelser med diskrimination i en række forskellige sammenhænge.

Der er i rapporten foretaget valg med hensyn til, hvilke områder, der skulle fokuseres på, og her er oplevelser inden for arbejdsmarkedet, undervisnings- og førskoleområdet, offentlig transport og offentligt rum, nattelivet, politiet og service- og butikssektoren blevet prioriteret. Dette betyder, at ikke alle oplevelser i interviewene – heller ikke inden for disse områder – er medtaget.

Forskelsbehandling kan tage afsæt i forskellige kategoriseringer af mennesker i forhold til deres køn, tro, race, etnicitet mv. som nævnt indledningsvist. I praksis kan der imidlertid være flere kategoriseringer i spil. Det vil sige, at selvom fokus for denne undersøgelse er race og etnicitet, så spiller køn og religion også ind i den måde, hvorpå diskriminationen praktiseres og opleves. Tre af de kvindelige interviewpersoner bærer tørklæde, og de nævner selv, at det er svært for dem at vurdere, om den diskrimination, de oplever, skyldes deres hudfarve, deres køn eller deres tørklæde.

I denne rapport har vi valgt at tage afsæt i diskriminationsoplevelsen, som den er fortalt af interviewpersonerne, og inden for de forskellige områder at gøre det klart, at der her kan være tale om diskrimination på flere akser.

ARBEJDSMARKEDET

Informanternes beretninger fra arbejdsmarkedet handler fortrinsvis om deres oplevelser af diskrimination i forbindelse med jobsøgning, oplevelser på arbejdspladsen med n-ordet, racistiske jokes på arbejdspladsen og manglende håndtering af dette fra arbejdspladsens side. Mange kan også fortælle om, hvordan man som afro-dansker hyppigt bliver mødt af stereotyper blandt de etniske majoritetskolleger på arbejdspladsen.

Tørklæde og udseende spiller en rolle i fortællingerne, hvor en interviewperson fx er blevet rådet af jobkonsulenten til ikke at medsende sit billede i ansøgningen.

Flere beretter om, at navnet kan betyde meget i ansøgningsprocessen, idet nogle navne bliver aflæst som 'danske' eller 'hvide', og andre som 'ikke-danske' eller 'brune'/'sorte', og at forsøg med at sende enslydende ansøgninger med 'hvide'/'danske' navne, har givet resultat. Én har også oplevet at blive instrueret i at anvende et 'dansk'/'hvidt' navn. Flere har skiftet navn til noget mere europæisk-klingende – og fx udeladt den del af deres navn, der lyder afrikansk eller 'ikke-dansk'/'ikke-hvidt'. Andre har i forvejen navne, der klinger 'dansk'/'europæisk'/'hvidt', og fortæller om overraskelsen, når de møder op fx til en jobsamtale.

Oplevelsen af chikane gennem anvendelse af n-ordet, racistiske jokes og anden nedsættende tale fylder meget i interviewene, ligesom erfaringerne med at skulle overbevise/forklare/oplyse majoritetskolleger/chefer

om betydningen og oplevelsen af n-ordet fylder meget. Det er også kendetegnende, at kun få blandt interviewpersonerne oplever, at deres majoritetskolleger på arbejdspladsen anerkender n-ordet som chikane. De fleste interviewpersoner har oplevet, at n-ordet er blevet anvendt på deres arbejdsplads.

Der er endvidere kun få steder, hvor der er synlige procedurer for indgriben i tilfælde af oplevet chikane. Indgriben fra ledelsens side har stor positiv betydning, der hvor det opleves, men det synes ikke at være en generel erfaring, at ledelsen griber ind og fx tydeliggør, at n-ord og racistiske jokes ikke er acceptable.

Den oplevede diskrimination er med andre ord en erfaring, de afro-danske interviewpersoner ofte holder for sig selv. Dette sker bl.a., fordi mange synes, at der er en samfundsmæssig accept af fx n-ordet, og fordi de bekymrer sig om, hvilken effekt en eventuel klage vil have på deres jobsituation. Alligevel tager mange af interviewpersonerne den opgave på sig at markere og forklare, at fx n-ordet ikke er OK.

JOBSØGNING – STEREOTYPER, 'HVIDE' NAVNE, AFSLAG

Gamba (m) arbejder i dag som pædagogmedhjælper i en fritidsklub i det storkøbenhavnske område. Han mindes en tidligere jobsamtale, som gik rigtig godt, men hvor hans klare oplevelse var, at han i sidste ende blev valgt fra pga. sin afrikanske baggrund.

Det var en jobsamtale, jeg havde været til. Jeg blev interviewet, og det gik rigtig godt. Det var i en fritidsklub, og de sagde: "Okay, vi ringer til dig". Så gik jeg ud, og de ringede en time efter: "Vi skulle lige høre, hvor er du oprindeligt fra? Er du fra Somalia?" Så sagde jeg "Ja, jeg er fra Somalia". "Ja, okay", så lagde de på. Så fik jeg en besked 20 minutter senere, "Nej desværre ikke, du får ikke jobbet". Tidligere gik det rigtig godt, men lige dér, da jeg skulle definere, om jeg var somalier, der var der et eller andet.

Flere beretter om, at navnet kan betyde meget i ansøgningsprocessen, og flere har skiftet navn til noget mere europæisk-klingende – og fx udeladt den del af deres navn, der lyder afrikansk eller 'ikke-dansk' / 'ikke-hvidt'. Andre har i forvejen navne, der klinger 'dansk' / 'hvidt', og de fortæller om overraskelsen, når de møder op fx til en jobsamtale.

Ja altså, da jeg var teenager og skulle have mit første teenage-job, da søgte jeg og kunne ikke få et arbejde. Dengang hed jeg (navn sammensat af europæiske fornavne og afrikansk efternavn), og så besluttede vi os for, at vi skulle tage min mors efternavn, som var ('dansk'/'hvidt'-klingende navn) og mit fornavn. Så jeg kunne skrive det, hvis jeg ville det. Det fik jeg at vide af mine forældre, at det er en god ide. Jeg fik simpelthen direkte at vide af mine forældre, at hvis du tilføjer ('dansk'/'hvidt' navn), så er det nemmere for dig at få et arbejde. Så det gjorde jeg, og så fik jeg et arbejde i Brugsen en uge efter. (Basam (m))

Lakisha (k) har også oplevet at blive instrueret i at anvende et 'dansk'/'hvidt' navn:

Jeg arbejdede som telefonsælger, hvor jeg blev opfordret til at hedde Dorte over

telefonen. (...) Ham supervisoren sagde til mig, at vi ikke kan komme udenom, at der er rigtig mange danskere, som bliver skræmte af fremmede navne, og især hvis de har en arabisk klang. Og jeg tænkte, mit navn er jo arabisk, men det lyder ikke stereotyp arabisk, (...), men der fik jeg at vide, at jeg skulle sige Dorte, for det vil lyde mere troværdigt.

Kafi (k), der er en af tre interviewpersoner, som bærer tørklæde, arbejder som sosu-assistent på et plejehjem. Hun er uddannet socialpædagog, men på trods af at hun har sendt mange ansøgninger, har det ikke været muligt for hende at finde et job som socialpædagog. Da hun for to år siden var færdig med sin uddannelse, blev hun i det lokale jobcenter rådet til at sløre sin identitet:

Jobcentret havde sagt, at (...) når man skulle sende ansøgning, så skulle jeg (...) hverken skrive, hvor jeg kommer fra, altså min nationalitet, og jeg skulle ikke sende et billede, så de kunne se, hvordan jeg så ud. Det synes han, var en dårlig idé (...) og sagde at, "Især når man ser dit billede og slet ikke lærer dig at kende, så kan man blive sådan lidt skræmt." (...) Og så tænker jeg, nå okay, fordi jeg er mørk og har tørklæde, det er ligesom et dobbelt no-no, ikke.

Det argument, der blev brugt på arbejdspladsen/i jobcentret i instruktionen om at sløre sin identitet, fokuserede således på ikke at 'skræmme' majoritetsbefolkningen.

N-ORDET, RACISTISKE VITTIGHEDER OG HÅNDTERINGEN AF DETTE PÅ ARBEJDSPLADSEN

Chidi (m) undrer sig over, hvorfor han kontinuerligt – ikke mindst i arbejdssituationer – skal forholde sig til spørgsmålet om, hvad han vil kaldes:

Jeg får tit spørgsmålet; "Hvad kan du bedst lide at blive kaldt?". Og de to muligheder er så 'neger' eller 'sort'. Og mit svar er oftest "Jeg kan bare godt lide at blive kaldt mit navn". Det er en grundlæggende tanke, som jeg tror bliver meget svær at fjerne. (...) Jeg finder det helt mærkeligt, at det er der, dét spørgsmål.

Jeg reagerede ikke på det nej, (...), men der besluttede jeg mig for, at næste gang jeg hørte noget, ville jeg sige noget til det.

Banji (k) mener ikke, det ville have hjulpet at være gået til tillidsrepræsentanten, da vedkommende ikke tidligere havde vist forståelse for 'sagen';

Aida (k) arbejder nu i en statsinstitution som den eneste medarbejder med etnisk minoritetsbaggrund. Hun er positivt overrasket over, at hun ikke har mødt n-ordet i det år, hun har været ansat:

Jeg ville blive misforstået, tror jeg, rigtig hurtigt. Jeg tror ikke, han ville kunne tage det seriøst nok, også fordi han kommer med alle mulige udtalelser, som jeg synes er halvracistiske eller sådan. Så det var ikke lige sådan en, jeg ville gå til. Men min chef var god. Jeg fik en god snak med ham. Han forstod det godt.

Altså der, hvor jeg er nu, er det ikke kommet op, og det må jeg sige, at det er en overraskelse for mig, for det er jo ikke sket før. Normalt er det altid kommet op. Om det er i den første måned, et halvt år inde, eller efter et år, det kommer altid op, på én eller anden måde.

Jamal (m) beretter om sit job på et plejehjem, hvor han ofte bliver kaldt n-ordet af beboerne. Hvis de er demente, lader han det passere, men for de øvrige beboeres vedkommende forsøger han at gøre dem begribeligt, at det sårer ham at blive kaldt n-ordet og foreslår, at de enten kalder ham ved navn eller bruger 'afrikaner'.

Banji (k), der arbejder i en kommunal forvaltning, har også oplevet anvendelse af n-ordet:

Jeg har jo faktisk oplevet flere kolleger bruge n-ordet. (...) Jeg adresserede det ikke, fordi det faktisk var meget chokerende for mig, det har jo altid været i sådan nogle sociale sammenhænge, hvor vi har siddet alle sammen.

Jamen altså selvfølgelig det med, at de kalder mig 'neger'. Selvfølgelig er mange af dem vokset op med, at når de ser afrikanere ... Der var en mand, der i starten brugte det ord, 'neger'. Til sidst sagde jeg til ham: "Du ved, jeg har et navn, og hvis du ikke kan sige mit navn, skal du bare sige Afrikaner. Det vil jeg sætte pris på og være glad for." Og der gik så et stykke tid, og så, begynder han at sige, at han var så ked af, at han brugte det der ord. Men nu ved han det, fordi jeg har siddet og snakket med ham.

Der var en, der brugte n-ordet, og det tror jeg bare, han brugte sådan, "Han var neger". Det var bare en del af en fortælling. Og en anden gang, hvor vi sad til nogle faglige dage, var der en bag mig, som syntes, det var sjovt at komme med en joke omkring et eller andet med Obama, (...) "Han er jo neger ligesom Obama", det var i den dur. (...)

Gamba (m) beretter, at kollegerne i den institution, han arbejder i, har brugt n-ordet til at beskrive et barn med afrikansk baggrund:

Jeg havde en kollega, som engang skulle definere en mørkhudet dreng, og sagde "Kan I huske ham (navn), ham negeren der". Det var et personalemøde, og jeg sad bare der. Så kiggede hun op på mig "Nej (Gamba), det var ikke for at være sådan...", hvor jeg bare tænkte...

Ja, hun kunne høre, jeg kiggede på hende. Men der er rigtig mange danskere, som siger 'neger'. De bruger ordet og mener ikke, det er racistisk. Det virker faktisk meget uciviliseret at bruge det i 2017 til at definere en afro-dansker.

Samtidig oplever han at være den, der griber ind over for børnene i institutionen, når de bruger n-ordet mod hinanden og fortæller dem, at det ikke er acceptabelt. Han føler sig alene med at sætte grænser for brugen af n-ordet.

Jeg er dén, som tit stopper racistiske ord, der bliver brugt, og jeg har sendt rigtig mange børn hjem faktisk, og snakket med deres forældre om børnenes udtalelser i klubben. (...). Men hvis jeg ikke er på arbejde, så hører jeg ikke, at der er andre, der tager den der racisme-snak.

Og så oplever jeg også, at børnene hele tiden klager hos mig, hvis det handler om racisme, som de har oplevet. (...) Ja, de regner med, at jeg også tager action og snakker med de børn, og snakker med deres forældre.

Gamba (m) ville gerne have, at det var anderledes:

Ja, at alle tager sig af det, hvis de hører noget racistisk. Men der er nogle medarbejdere, som tænker, at ordet ikke er så slemt. Men det kan påvirke børnene, og hvordan deres moral er.

Basam (m) fortæller om en arbejdsplads, hvor nedsættende sprog og jokes indgår i den almindelige omgangsform:

En tidligere kollega fandt det enormt morsomt, hver gang jeg spiste en banan. Han kunne ikke se, hvorfor jeg ikke kunne se det sjove i, at han jokede med det. (...)

Vi spiller nogle gange FIFA (fodboldspil) efter arbejde. Der blev ordet 'neger' ofte brugt i mange forskellige sammenhænge. Især når en af mine kolleger har været frustreret over, at de tabte i FIFA, har de brugt grimme betegnelser om spillerne i spillet såsom bøsse, neger osv. En enkelt gang kaldte min kollega en af de mørke spillere i spillet 'cirkusabe'. Det førte til en ret heftig konfrontation imellem mig og vedkommende, hvor kollegaen endte med at undskylde. (...)

En dag til frokost kom jeg ned til bordet, hvor der var fyldt. En kollega lavede joken 'Whites only'. Jeg bad hans chef tage en snak med ham. (...)

Jeg har for nyligt siddet i forhandlinger med nogle afrikanske forretningsfolk. Der hørte jeg mange nedladende kommentarer såsom "Man kan jo ikke stole på de der hottentotter" osv., hvor jeg måtte sige højt til en direktør, at hvis væggene havde ører, så ville der falde brænde ned.

Basam (m) oplever, at skældsordene og de nedværdigende vittigheder legitimeres som 'for sjov', men han synes, det er en belastende faktor:

Alle disse ting er altid sagt med et glimt i øjet (bortset fra den med 'cirkusabe'), og folk forstår ikke, når jeg reagerer. Jeg har

haft mange diskussioner med folk, også folk som er over mig i virksomhedens hierarki. Det har været enormt svært at tackle nogle gange, (...) at arbejde et sted med så meget hverdagsracisme.

AT BLIVE BETRAGTET SOM EKSOTISK

Det at blive betragtet som eksotisk kan også spille ind i en ansættelsesproces, hvor det afro-danske bliver et trofæ:

Dassin (k) fortæller om et job i en daginstitution i det storkøbenhavnske område:

Jeg tror også lidt, jeg blev ansat, fordi jeg måske var anderledes, så kunne de blive familiære med mig. Det er noget, jeg føler på basis af jobsamtalen også. Der var meget fokus på (afrikansk land) og mit arbejde i (afrikansk land), og sådan. Ja, jeg er ret sikker på, at jeg er blevet ansat på baggrund af, at jeg var dansk og (afrikansk nationalitet), så de hvide børn kunne... ja.

Faisha (k) beretter om erfaringer fra restaurationsbranchen, hvor man som afro-dansker kan blive ansat for at signalere diversitet og noget eksotisk udadtil:

Så det kan jo også være et privilegium på en eller anden måde, at du måske er eksotisk i en gade som (gade i København), der tiltrækker turister, der ligesom repræsenterer diversitet, og den her nye trendy **movement**, jeg tror der er gang i. Min egen chef siger, at han har to afro-danskere ansat, og resten er danske ansatte. Han siger, at han ikke vil have flere anden etniske ansatte, fordi hans kunder er etnisk danske, og han har ikke lyst til, at de skal få et kulturchok, allerede når de kommer ind på Nørrebro og så kommer ind i hans butik.

UNDERVISNINGSSOMRÅDET

Undervisningsområdet er et felt, hvor der blandt interviewpersonerne er mange fortællinger om oplevet diskrimination rettet mod den afro-danske baggrund.

I fortællingerne indgår oplevelsen af at blive ringere behandlet i form af uretfærdig vurdering af opgaver og negative forventninger. Flere føler sig også udsat for chikane i form af en insisterende brug af n-ordet, såvel blandt lærere som andre elever, og mobning med reference til den afrikanske baggrund.

Oplevelserne spænder fra folkeskole og ungdomsuddannelse til videregående uddannelse.

Det er karakteristisk for udsagnene, at informanterne sjældent har klaget eller taget sagen op med lærer/skole. De informanter, der har klaget, fortæller, at det har været svært at finde lydhørhed og forståelse, hvilket yderligere medfører en oplevelse af ikke at blive taget seriøst eller af, at ens oplevelser ikke tæller.

OM AT BLIVE MØDT MED NEGATIVE FORVENTNINGER

Lakisha (k) fortæller, at hun oplever negative forventninger, på grund af hendes udseende/afrikanske baggrund. Dette betegner hun selv som 'den værste form for fremmedgørelse':

Jeg kan huske i folkeskolen, at jeg havde lærere, som var overraskede over, at den opgave, jeg lavede, var god. Og en lærer, der var sådan "Okay, det havde jeg ikke regnet med fra dig", enten fordi min

ene bror vist ikke var lige så dygtig, eller fordi de også havde en idé generelt om "Hvordan kan du være så dygtig, når du ikke er... hvid?", eller hvad? I don't get it. Og det er måske den værste form for fremmedgørelse, jeg har følt. Dét at folk bliver så overraskede over, at man har noget mellem ørene. Det kan gå hele vejen op igennem gymnasiet. Jeg føler, jeg kan få en kæmpe applaus for ting, som er mega banale. Jeg ved godt, jeg gør lidt mere end gennemsnittet af tyveårige, men da jeg var sytten, var jeg sådan: "Hvorfor skal I make such a big thing out of it?" Er det fordi, I er så overraskede over, at jeg kan præstere? Bliver jeg valgt, fordi jeg er dygtig, altså dygtig i forhold til det hvide parameter, eller dygtig i forhold til stereotypen om det sorte parameter?

Fikri (m) taler også om at møde forestillingen om, at han skulle være mindre begavet:

Det var som om, at lærerne havde den tilgang, at vi var mindre begavede. Det var der, jeg mærkede allerførste gang, hvor jeg tænkte – okay, jeg er nok anderledes end alle de andre.

UNDERKENDELSE AF OPGAVER/ PRÆSTATIONER

Flere tilkendegiver, at de negative forventninger til deres præstationer også kommer til udtryk i underkendelse af deres præstationer.

Imani (k) fortæller eksempelvis om et langt forløb med specielt en lærer, der brugte

n-ordet rigtig meget, et forhold hun gentagne gange har forsøgt at tage op med ham. I 1. g havde hun en ubehagelig oplevelse i forbindelse med afleveringen af en stor opgave til den pågældende lærer. Alle elever i klassen bortset fra Imani (k) fik opgaven tilbage med en karakter. Imana (k) fik imidlertid kun et brev fra læreren, fordi han tvivlede på, at hun selv havde lavet opgaven:

Jeg fik et brev, hvor der stod tre pile ned og: "Find mig straks på lærerværelset!", og så gik jeg derhen, og jeg tænkte... – årh!!! (...) Jeg fandt ham på lærerværelset, og så sagde han, at han ikke troede på, at jeg havde skrevet min egen opgave. Og så sagde jeg: "Hvorfor?" "Nej men, det var alt for godt skrevet, og det var sprogligt alt for velformuleret". Og så havde han streget nogle ord ud, hvor han tænkte sådan: "Ved du overhovedet hvad det betyder?" Og jeg kan huske et af ordene, det var 'mobiliseret'. Det var universitetsprog.....

'...Og så er jeg sådan: Så må du ringe til mine forældre. Jeg har siddet tre dage inde på mit værelse og bare knoklet med denne her opgave! Han ville ikke ringe til dem, men hvis jeg virkelig sagde, det var mig, så stregede han de tre pile ned og lavede tre pile op i stedet for.

NEDSÆTTENDE ORD, SKÆLDSORD, ØGENAVNE

I interviewpersonernes beretninger indgår en række oplevelser med n-ordet. Dette er mest massivt, når det handler om undervisningsområdet.

Adham (m) fortæller om en dansklærer i gymnasiet:

Altså i gymnasiet kan jeg huske, at jeg havde noget med min dansklærer, altså

mig og min klassekammerat, der også er somalier, hvor han brugte ordet 'neger' ret ofte, og sådan i spøg. Vi blev ved med at påpege at, "Vi har ikke lyst til, at du siger 'neger' eller kalder os 'neger'", og så blev han ved med at pointere, at det står jo i ordbogen.

I folkeskolen har Adham (m) også hørt n-ordet meget, især i 5.-6. klasse hvor elever fra ældre klasser drillede ham, uden at lærerne greb ind. I 0. klasse husker Adham(m) en bestemt oplevelse:

Jeg kan huske helt tilbage i 0. klasse, hvor jeg blev kaldt neger, og jeg græd, og så var der en eller anden, det kunne sagtens været en pædagogmedhjælper, der sagde: "Nej men altså, du skal bare sige til ham: "Ja det er jeg, og hvad er der galt med det.""

Elom (k) fortæller om at blive kaldt n-ordet på tyrkisk af sine klassekammerater:

Da jeg gik i folkeskolen, blev jeg kaldt 'neger' på tyrkisk, men som sagt, jeg reagerede ikke på det. Jeg lod bare som om, det ikke gjorde noget. Men selvfølgelig, det gør jo ondt at blive kaldt 'neger'. (...)

Altså, jeg gik ikke til lærerne med noget som helst. Som sagt, jeg holdt det hele i mig selv, og lod bare som om, intet var sket.

Husni (m) husker det som om, at n-ordet altid har været der og i mange år også som en normaliseret praksis.

Det har altid været der. Det eneste, der har ændret sig, er min respons til det. Ja, det har altid været der, lige siden børnehaven, kan jeg huske. (...) Jeg kan huske, at der var en snak

om hår, hvor en pædagog brugte det i forbindelse med at røre ved mit hår. Jeg havde 'negerhår', og derfor var det blødere end hendes eller noget i den stil. Det var ment som en kompliment. Så det har altid været den der med, at det føltes mærkeligt eller underligt uden at kunne forklare det. Men at det var noget, som andre mente var ganske normalt. Da jeg startede i skolen, var der flere, der hed (interviewpersonens navn), så nogle var (navn) Sørensen, (navn) Clausen og så var der neger (navn).

Ligesom Husni (m) har andre af informanterne oplevet, at deres afrikanske baggrund har været brugt i øgenavne, de ikke selv har haft kontrol over.

Huma (k) fortæller om forskellige holdninger blandt lærerne i folkeskolen til n-ordet. Hendes dansklærer tog fx emnet op på et forældremøde og påpegede, at forældre og børn ikke skulle bruge ordet, da det var nedsættende og et skældsord, samtidig med at klassens historielærer brugte n-ordet i sine timer til at betegne afrikanere eller brune mennesker.

På en skoletur til Berlin oplevede Dassin (k), da hun var 11 år, at hun blev kaldt n-ordet, og hun undrer sig i dag over det råd, hun fik af sin lærer:

Vi var i Berlin, hvor en af de seje drenge havde sagt en kommentar om mig – 'neger' eller 'nigger' – og jeg tudede og var meget ked af det, fordi det skete foran en masse andre. Det finder min dansklærer ud af, og hun krammer mig, og fortæller mig, at jeg ikke skal græde foran dem sådan, altså ikke vise dem, at jeg bliver ked af det.
(...)

Og den der kommentar med, at jeg ikke måtte græde foran drengene, det er sådan en, den har jeg tænkt over en del, fordi hvorfor må jeg ikke græde foran drengene? Hvorfor skal jeg bare være tag-den-agtig?
(...) det er meget, at bede en 11-årig pige om ikke at græde foran nogle mennesker, som har gjort noget, som har gjort ondt på én

Dassin (k) fortæller også om oplevelsen af, at n-ordet altid har været der;

Det er et ord som, jeg får sådan en fysisk reaktion af, når jeg hører det. Fordi det er et ord, der bærer al den eksklusion, jeg har følt. Det ord bærer den anderledes del af mig. (...) Det som er sådan... uacceptabelt.

Aida (k) beretter også om en fysisk reaktion ved n-ordet og fortæller, hvordan hun har skullet diskutere med lærere om, hvorvidt ordet var OK at bruge, og hvor svært det kan være for en 16-årig at udfordre en lærer, der både skal undervise og give karakterer, men også at det er svært at udfordre brugen af n-ordet i større grupper og føle sig meget alene:

Jeg kan huske ordet 'neger', det har fulgt mig i mange år.
For eksempel min engelsklærer var af den overbevisning, at det var et ord, man altid har brugt, og det var der jo ikke noget galt i, og hvorfor kunne man ikke bruge det.
Men det er ikke så fedt, at skulle stå der Palle alene. Nogle gange så er det måske en enkelt person, man diskuterer med, men mange gange er det jo flere mennesker, hvor man står på den ene side alene. Og når man er teenager, er det et stort pres.

Masha (k) oplevede ikke n-ordet i folkeskolen, men i gymnasiet, der var et etnisk blandet gymnasium i Storkøbenhavn. I hendes klasse var de to med afrikansk baggrund, og de oplevede n-ordet fra de andre elever:

Gymnasiet ja, der blev det jo brugt, også med sådan et glimt i øjet, sådan lidt i sjov, altså de brugte jo neger- foran alt, når det var mig, negermon, negerbassist, negerbolle, negertræstamme. Dem jeg hang mest ud med sagde det i sjov, (...), men jeg tror også på det tidspunkt, der var jeg mere sådan, altså jeg gjorde ikke så meget ved det, fordi igen, man vil helst ikke skille sig for meget ud, man vil have nogle at hænge ud med, ikke, så er det bare sådan – ja okay.

Oba (k), der er vokset op i København, beretter om en gennemgående god skoletid, hvor der også har været et par skelsættende oplevelser omkring n-ordet. Ligesom andre interviewpersoner oplever Oba, at n-ordet er et skældsord, der altid kan aktiveres og blive 'smidt mod hende', som hun formulerer det.

Jeg har altid personligt klaret mig meget godt i skolen, så jeg har aldrig haft nogen problemer. Men jeg mindes rigtig tydeligt en episode i 9.klasse. Vi havde matematik, og de her to drenge sad endnu engang og fjollede, og læreren prøvede på at få dem engageret i klassen. Så råber han: "Christian og Mads! I sidder der som to negre og bare ikke kan finde ud af noget", og der kan jeg bare huske, at jeg vågnede. Jeg hørte bare dét ord. Og mig og min matematiklærer – der også var min engelsklærer, og vi havde faktisk et rigtig godt forhold – vi får øjenkontakt med hinanden, og så snart han ser mig i øjnene, så begynder han at undskylde; "Ej det må du undskylde, det mente jeg virkelig ikke altså." Der er ikke

så meget at sige til sådan en situation. Efter dét så føler man sig meget malplaceret, og jeg vil faktisk sige, at det var min yndlingslærer, som jeg havde det rigtig godt med. Der følte man sig lige pludselig påmindet om: "Du er ikke helt en af os." (...)

Der fik jeg et indblik i, hvad han synes om det at være 'neger' så at sige. Og det ændrede fuldstændig mit syn på ham som menneske, fuldstændigt. Men altså, der var jeg også kun 15.

ET LANGT FORLØB MED MOBNING AF BARN I FOLKESKOLEN

Gina (k) er mor til børn, der nu går i gymnasiet. Tidligere flyttede familien til en lille by i Jylland, hvor datteren startede i 2. klasse i den lokale folkeskole. Datteren og senere hendes søster var de eneste elever på skolen med afro-dansk baggrund.

Moderen opdagede, at datteren systematisk blev mobbet med referencer til hendes afrikanske baggrund:

Det var rent og skært helvede for hende. Hun er blevet låst ind i en gymnastiksal, og hun er simpelthen blevet mobbet, pga. at hun er brun, og hendes mor er brun. Når klassen går tur, og de holder hinanden i hånden, så når de kommer tilbage til skolen, så skynder de 2-3 drenge sig ind på toilettet og vasker hænder, så hendes brune farve ikke smitter af på dem. De tegner 'negerdukker' på tavlen, hvor hun er helt nøgen, og de tager hendes taske, og fylder den op med mælk, de kaster ledninger i hovedet af hende, så når hun kommer hjem, har hun en flække lige i panden. Jamen, det er næsten omkring alt, de har mobbet hende. (...) Det er igennem mange år fra 2. klasse til 7. klasse.

Moderen fortæller, at det var meget svært at få skolen og kommunen til at reagere på mobningen. Hun havde et vellønnet job, som hun var glad for, i en større by i området, men blev nødt til at skifte det ud med rengøringsarbejde lokalt for at kunne følge datteren til og fra skole. Moderen fortæller også, at hun flere gange mødte spontant op på skolen for at tilbyde at fortælle om Afrika og afrikansk kultur i klassen med tanke på, at hvis eleverne fik mere viden, så kunne mobningen forsvinde. Familien opgav dog til sidst at komme problemerne til livs og valgte at flytte væk fra byen.

KAPITEL 4

OFFENTLIG TRANSPORT

Oplevelserne af diskrimination i den offentlige transport omfatter primært andre passagerers racistiske udfald og fysisk pågående adfærd. Typisk forstærkes oplevelsen betydeligt, når ingen af de omkringstående eller personalet griber ind. På baggrund af sådanne episoder kan den offentlige transport føles mindre tryk.

I mindre omfang handler oplevelserne direkte om personalet såsom buschauffører og kontrollører, fx i form af verbale udfald med reference til den afrikanske baggrund. I chikane fra andre passagerers/borgeres side er n-ordet typisk i brug.

En af interviewpersonerne roser imidlertid også buskulturen på en af de københavnske buslinjer for, at man tager sig af hinanden og griber ind, hvis der er nogen, der bliver chikaneret.

CHIKANE

Imani (k) fortæller, at det ikke er en ualmindelig oplevelse at blive chikaneret ved et busstoppested:

Ja, jeg har også selv oplevet at stå og vente på bussen, og så er der nogen, der mumler; "Neger!" eller sådan et eller andet, eller rejser sig og går (...), og det tror jeg egentlig mange af dem, jeg kender, har oplevet.

Hun fortæller også om den gentagne og grænseoverskridende oplevelse af, at nogen rører ved hendes hår:

Det der med, at man bliver lidt kæledyrsagtig. Det tror jeg generelt, at mange brune oplever, specielt med håret. Folk, der rører én i bussen. Adr, gå væk! Jeg går jo heller ikke hen og rører ved dit hår. Det kunne jeg aldrig drømme om, ikke medmindre jeg har spurgt. Men det der filter, det findes ikke, når man ser ud, som vi gør. Det gør det virkelig ikke. Det er helt generelt, og det er ikke kun mig. Det har vi alle sammen oplevet.

Elom (k), der ofte rejser med barnevogn, giver udtryk for, at det ikke er usædvanligt at møde ubehagelige bemærkninger i bussen:

Det er både med chaufførerne, men også med de almindelige mennesker, der sidder i bussen og i toget. Det har jeg oplevet mange gange.

Det er især, når man har barnevognen med. Og så sidder de jo der, hvor man skal have sin barnevogn stående, og mange gange vil folk ikke flytte sig, og altså som jeg plejer at sige: "Altså, det kan ikke være rigtigt. I kan jo selv se på skiltet, at barnevognen **skal** stå her, så er det jo jer, der skal flytte". Og så bliver de jo selvfølgelig sure; "Flyt tilbage til jeres land!" og "... Alle de der børn, I føder ind i landet". De har jo ikke noget pænt at sige.

Masha (k) oplevede for nogle år siden en episode ved et busstoppested, som overrumplede og chokerede hende. Med reference til den tidligere amerikanske raceadskillelsespolitik med zoner for "whites

only”, sagde en ældre mand, at hun skulle sætte sig bagest i bussen. Flere medpassagerer reagerede imidlertid på mandens chikane:

Jeg stod og ventede på bussen, og vi ser så bussen komme, og en mand, der står ved siden af en ældre kvinde, siger så (til mig): “Ja nu skal du jo så huske at sætte dig helt bagest i bussen!” Så siger jeg; “A hva’ for noget?” Så siger han til mig, at jeg skal sætte mig helt bagest i bussen, og jeg var bare sådan: Hvad siger du?! Og jeg kan huske, han blev ved med sådan at pointere; “Jamen du kan jo bare skride hjem, hvor du kommer fra!” Og jeg var bare sådan: Jeg er født og opvokset i København, hvad vil du!? – agtigt. Og jeg flegnede fuldstændig ud på ham, altså jeg stod og græd...

Nå men, jeg blev ved med at råbe af ham, og heldigvis var der jo en masse omkring mig, der stod og forsvarede mig. (...) Altså det var første gang, jeg oplevede, at der var nogen, der turde sige fra. (...)

Oba (k) husker en skelsættende barndomsoplevelse fra en københavnsk bus, hvor to mænd udveksler racistiske vittigheder hen over hovedet på hende i en overfyldt bus, og hvor ingen reagerer:

Det er lang tid siden, jeg har oplevet noget, men jeg kan huske, da jeg var yngre, omkring de 12 år. Vi var ude på Amager, så jeg skulle tage bussen fra Nørreport til Amager, og det var myldretid. Bussen var helt fyldt op, og jeg står med min rygsæk helt mast sammen mellem to voksne mænd, som lugter utroligt meget af øl her om eftermiddagen klokken 15. Og så begynder de hen over hovedet på mig at køre neger-jokes frem og tilbage, indtil jeg græder. Og lige i det jeg skal til at græde, siger den ene mand; “Nej okay,

nu burde vi også lige stoppe” til ham den anden, og den anden kørte bare på; “Ej det er jo bare for sjov altså. Værre er det heller ikke”, og bliver bare ved. Der er en bus fyldt med mennesker, og der er ikke nogen, der siger noget. Endnu engang føler man sig meget alene.

Oba (k) reflekterer endvidere i interviewet over, hvad den manglende reaktion fra de andre buspassagerer betød for hende.

Lige der i øjeblikket for mig, var det værste faktisk bare det, at de fortalte vittighederne, men jo ældre jeg er blevet og har kigget tilbage på det, så er jeg virkelig dybt forarget over, at der ikke var nogen, som brød ind og sagde noget som helst. Det var en bus fyldt med mennesker, højt nok til at man kunne høre dem, og hvad de sagde, og der var ingen, der sagde noget som helst. Dét er jeg virkelig dybt forarget over.

Kafi (k) bærer tørklæde og har levet hele sit liv i Danmark. Hun er vokset op i en forstad til København med mange borgere med etnisk minoritetsbaggrund, men er nu flyttet til et andet sted i Danmark, hvor der ikke bor mange med etnisk minoritetsbaggrund. Hun fortæller om en oplevelse i bussen, der rystede hende, og hvor der ikke var nogen, der kom hende til hjælp. En mand i bussen chikanerede hende først verbalt og greb derefter fysisk fat i hende:

Jeg har været udsat for det på stationen, hvor jeg ventede på min bus en aften, og der var en fuld mand. Han begyndte, allerede inden bussen kom, at sige sådan nogle kommentarer som, “Forbandede muslimer”, hvor jeg valgte ikke at reagere. Da bussen kom, satte jeg mig ind. Da han gik forbi mig inde i bussen, bemærkede han, at der var et dansk flag på min militærjakke og sagde: “Du er ikke

dansker!", og holdt fast i min arm. "Kan du skride hjem, hvor du kommer fra! Du skal ikke have den der. Du er ikke dansk." Og jeg blev ved med at sige: "Slip mig! Lad mig være! Slip mig!!" Og bussen var jo fyldt, alle hørte det. Buschaufføren hørte det og valgte ikke at gøre noget. Ingen valgte at gøre noget. Jeg endte med at skubbe ham væk og var ved at falde, og så gik han så og satte sig helt tilbage i bussen. Jeg rystede nærmest, fordi jeg har prøvet verbale overfald, men jeg havde ikke prøvet sådan noget her før, og jeg var i chok over det. Jeg var i chok over, at der ingen var, der valgte at sige noget eller gøre noget.

Kafi ringede til sin bror og tale med ham i telefonen, indtil hun var hjemme, men oplevelsen rystede hendes forventning til offentlig transport som et trygt sted:

Desværre så er det den bus, jeg tager på arbejde. (...) Det er den eneste måde jeg kan komme på arbejde på. Der skal jeg jo tage bussen.

Den oplevelse skete om aftenen, så jeg kører ikke om aftenen. Jeg arbejder om dagen lige nu. (...) Jeg tager ikke bussen om aftenen, og jeg tager en vogn, hvis jeg skal et eller andet sted om aftenen. For jeg er ikke tryk om aftenen, det er jeg ikke.

Også Kafi reflekterer over, hvad det ville have betydet, hvis nogen havde reageret på overfaldet:

Det havde gjort en stor forskel, hvis nogen havde sagt: "Er du okay?" Bare det med at sige: "Nej men er du okay?" Den der medmenneskelige kærlighed til hinanden, hvor vi støtter hinanden. Altså selvfølgelig er vi alle sammen danskere, vi kommer jo bare i forskellige farver, vi er

et multietnisk land, vi skal alle sammen kunne lære at respektere og tolerere forskellige racer ikke. Og der tænkte jeg bare sådan her, det her var nok ikke sket, hvis jeg var i et område, hvor der var sikkert. Hvor halvdelen var af anden etnisk baggrund.

Nogle uger efter Kafis oplevelse i bussen havde hun i samme område endnu en oplevelse, der rystede hende, hvor en gruppe hvide danske drenge fulgte efter hende og råbte skældsord:

...da jeg steg af bussen gik en gruppe unge bag ved mig, hvilket gjorde mig bange. Jeg tror, der kun var gået tre uger siden det her overfald i bussen, så jeg følte mig stadig skræmt. Og de gik sådan og mumlede, og jeg tænkte bare: Nej nej nej, hvad er det de gør, gør de noget, siger de noget. Og så lige pludselig så hører jeg, at de siger n-ordet. De siger det forbandede "n-ord" og bliver ved med at sige det, og så taler de, og så siger de... "Muhamedaner!" Jeg vælger at gå hurtigere. De går ret tæt på, og jeg vælger at gå hurtigt, hurtigt, hurtigt, hurtigt, og så når jeg lige at gå ind ad døren til min mor. (...) Og de var ikke mere end omkring 15 år. Men netop de kan være farlige (...) jeg ved ikke hvad de kan finde på at gøre.

Oplevelserne har haft indgribende betydning for Kafi (k) og hendes oplevelse af tryghed i det offentlige rum. Hun har en klar fornemmelse af, at hendes tørklæde og hudfarve gør hende mere udsat. Hendes fortælling viser, hvordan utryghed og bekymring for overgreb kan gå på flere ting samtidig, hvor både køn, religion og hudfarve spiller ind. Det er hvide mænd, der truer hende, den verbale chikane blander islamofobi og racisme ved fx at bruge n-ordet og 'muhamedaner' mod hende, og i den første oplevelse anklages hun for ikke at være del af/værdig til det nationale fællesskab, der må

forestilles at være et fællesskab, hvor ikke-hvide, ikke-kristne mennesker er ekskluderet.

OPLEVELSER MED TOGKONTROLLØRER OG BUSCHAUFFØRER

Flere informanter, især mænd, beretter om, hvad de oplever som hyppigere billetkontrol og chikane fra personalets side.

Chidi (m) har en klar opfattelse af altid at blive udvalgt til billetkontrol i togene:

Der er ikke noget en kontrollør elsker mere end at se en mørk, eller en indvandrer, eller en af en anden etnisk baggrund, i et tog, fordi de har en tanke om, at vi højst sandsynligt snyder. Og det sjove er, hvordan du nogle gange kan se dem gå forbi folk uden at tjekke deres billetter, men bare kommer over til mig først, eller andre af en hudfarve fra et sted fra, som er lidt sydligere end her. Og så spørge dem om billet, og lige tjekke en ekstra gang, (...) Det er jo sådan, det nu engang er.

Gamba (m) fortæller om en oplevelse med en buschauffør i København, som chikanerede en somalisk mor i bussen. Han oplevede dog en stor opbakning blandt de øvrige passagerer og fra politiet:

Jeg havde en oplevelse med en buschauffør. Han blev sur på en somalisk mor, der havde mange børn med, og nogle af børnene græd. Så blev chaufføren sur, og så råbte han: "Gå nu bare tilbage til jeres eget land, somaliske pirater," og alt muligt. Jeg gik over til chaufføren, og det endte med, at jeg skændtes med ham. Der var også nogle andre danskere, som bakkede op om kvinden med de tre børn, som han råbte efter. Det endte med, at bussen stoppede, og politiet kom.

Gamba oplevede politiets håndtering af sagen som god, og at både medpassagererne og politiet tog episoden alvorligt. Det er hans generelle indtryk, at borgere især på det etnisk blandede Nørrebro forsvarer hinanden:

Jeg har oplevet rigtig mange gange, at hvis der sker noget i 5C ... hvis det er nogle unge indvandrere, der generer folk, så er det en voksen indvandrer, der tager sig af det og siger "Hey!" og hvis det er en dansker, der generer, så er der en anden dansker, der tager den op. Så den lille del af byen ... Nørrebro er meget multi. Og 5C ... folk tager det altid i deres hænder, hvis de møder nogen.

KAPITEL 5

DET OFFENTLIGE RUM

Oplevelserne i det offentlige rum omfatter oplevelse af chikane og grænseoverskridende handlinger fra medborgere med majoritetsbaggrund. Informanterne beretter både om tilråb på gaden og uønsket berøring som følge af deres afro-danske baggrund. Her betyder omgivelsernes reaktion igen meget. Endvidere handler fortællingerne om at føle sig opfattet som farlig/kriminel i det offentlige rum.

CHIKANE OG NEGATIV KONTAKT PÅ GADEN/PLADSEN

Flere af informanterne fortæller om at blive mistænkeliggjort af tilfældige mennesker på gaden og om at være genstand for negativ opmærksomhed.

Banji (k) beretter om en oplevelse, hendes 70-årige afro-danske far havde i København dagen før interviewet. Faderen stod med en cykel og ventede på sin datter uden for en kontorbygning:

I går stod min far og ventede på min søster ude foran en bygning og holder samtidig hendes cykel. Mens han venter, kommer der nogle folk ud fra bygningen, som er på kursus. Det er åbenbart chefen, der kommer ud, og han kommer lidt halvaggressivt hen til min far og spørger om det var hans cykel, og hvad han lavede der'

Banjis far synes, det var en voldsom oplevelse, og gik efterfølgende i dialog med gruppen. Han spurgte dem bl.a. om, hvorvidt hans hudfarve

havde noget at gøre med deres forestillinger om, at han var ved at stjæle en cykel.

Han sagde til dem: "Hvis der havde stået en 70-årig hvid mand, så var I ikke kommet ud!" Der havde været sådan lidt en snak frem og tilbage, men de havde så endt med at undskylde, og kunne måske godt se, at det var forkert, (...) men de begrundede det med, at der havde været nogle cykeltyverier i området.

Gamba (m) har tilsvarende oplevet flere gange at blive opfattet som farlig/skræmmende/truende i det offentlige rum på baggrund af sin hudfarve og etnicitet:

Jeg ved ikke, om man kan sige, det er diskrimination, men der er dén der stereotyp, bare man ser en sort mand, så kommer den der systematiske: "Han kunne stjæle noget fra mig." Nogle mennesker, hvis de fx ser, at man er afro-dansker, så får de den der: "Der kommer en sort mand." Man mærker det godt. De tager deres tasker og deres ting. Det er lidt irriterende faktisk, at der er en eller anden knap, der starter i deres hoveder. Man kan ikke fjerne det i folk. Den er i deres bevidsthed og ligger her. Selvom de ikke er racister, så har de stadig den der: "Der kommer en sort mand dér, hvor er min taske henne?"

Chidi (m) har også oplevet sig negativt profileret i forhold til at blive lukket ind på Roskilde Festival:

Hver eneste gang pladsen åbner, så er der vagter og politi, der altid vælger mig. Jeg går altid i relativt pænt tøj, og jeg ved godt, hvad folk tænker om indvandrere, når vi går i store jakker eller baggy bukser, lidt for store sko, eller andet. Jeg har altid bevidst normens tøj på, måske lidt finere. Sjovt nok kan jeg altid gå med en gruppe (majoritets)venner, otte drenge, og det er altid mig, der bliver taget ud. Jeg kan spørge betjentene: "Jeg går med otte drenge, I har ikke tjekket deres tasker eller noget, og sjovt nok vælger I mig. Hvad sker der?" og altid er det et 'random check', men det er sjovt, at random checks altid sker, når jeg skal ind på pladsen.

Gina (k) fortæller om en oplevelse 14 dage før interviewet, hvor hun er taget til den mindre jyske by, hvor hun tidligere boede, for at gå til tandlægen. Hun handler ind på hovedgaden og møder en dreng i følge med sin bedstemor. Drengen peger og griner og kommenterer Ginas hud og hår negativt, uden at bedstemoren griber ind:

Så kommer jeg ud af forretningen og er på vej til min bil, og en dreng på 7 år kommer med en stor pose slik i hånden. Så stoppede han, og så skreg han bare af grin. (...). Han stod bare og pegede på mig, og jeg kiggede på hans bedstemor. Så siger han lige så højt: "Bedste, prøv lige at se hende der!" Og så skreg han bare af grin, og jeg kiggede bare på bedstemoren, og bedstemoren hun sagde ikke noget som helst. Han blev bare ved: "Bedstemor, prøv lige at se, prøv lige at se hendes hår, prøv lige at se hendes hud." Og så kigger jeg på den lillebitte dreng og på bedstemoren, og så siger jeg bare: "Sikke en møgunge!" Og hun vidste ikke, hvad hun skulle gøre af sig selv. "Undskyld mig, dit barnebarn

er dæleme ikke opdraget ordentligt" (...). Hun troede nok ikke, at jeg forstod dansk, eller at jeg kan snakke dansk, og så gik hun bare, helt forskrækket.

Gina (k) oplever det for det første som forkert, at bedstemoren ikke irrettesætter sit barnebarn, og for det andet stødes hun også over, at bedstemoren reagerer, som om hun er bange for Gina:

Jeg tænker på, okay (...), jeg er en voksen kvinde, et lille barn på 7 år står og griner af mig, (...). Hvis det var mit barnebarn, så ville jeg sige: "Ved du hvad, gå hen og så sig undskyld til hende. Du har ikke lov til at gøre det!" Eller jeg ville gå hen og så sige undskyld. Hun sagde ikke noget, tog fat på sit barnebarn, og så skyndte hun sig væk, som om det er mig, der er farlig. (...) Og jeg følte bare, jeg var tilbage til mine teenageår eller i '85, da jeg kom til Danmark, hvor folk stod og pegede på mig.

Fikri (m) fortæller, hvordan han dagen før interviewet havde oplevet, at en mand på scooter kørte forbi ham og i farten råbte n-ordet efter ham:

I går da hørte jeg noget, og det var første gang i flere år. Der kommer en mand, han må være de 40 nok, på en scooter kørende forbi mig, og han råber n-ordet til mig. Jeg kørte på stien, og han kørte på en scooter, og så råber han bare til mig og siger: "Din fucking... N-.....-" Og jeg var bare helt forbavset, og inden jeg når at gøre noget, så er han allerede 100 meter væk. Jeg tror, at hvis han stod foran mig og havde sagt det til mig, så havde jeg nok taget ham til side og sat ham på plads, men du når ikke at gøre noget, fordi han er i fart, og jeg kan ikke fange ham, jeg kan ikke gøre noget. Og der var

jeg i chok, da jeg hørte en kalde mig det ud af det blå.

Også Camisha (k) har oplevet chikane fra forbipasserende. Et par uger inden interviewet fandt sted, gik Camisha tur med sin søn i barnevognen sammen med sin søster og mor på Østerbro. De taler sammen på dansk. Søsteren og moren bærer tørklæde, hvilket Camisha ikke gør. På cykelstien kommer en ældre etnisk dansk kvinde med cykelhjelm kørende forbi og siger: "Så tag dog hjem," da hun passerer dem.

Bemærkningen gør et stort indtryk på Camisha:

Jeg blev irriteret og chokeret. For det kan ikke være rigtigt, at vi bare går og passer os selv, taler og hygger, og så kommer hun bare og kører forbi os og råber, vi skal skride hjem eller tage hjem. Og vi er jo hjemme, født og opvokset i Danmark, og det er min søster også, og min mor kom da hun var 14. Altså, hvor danske kan vi blive, vi kan ikke blive mere danske.

Camisha er selv oprørt over chikanen, men bliver overrasket over, hvor almindeligt det er for søsteren og moderen:

Og så sagde min mor og søster, at de er jo vant til det, altså, det er helt almindeligt for dem. De var ikke chokerede. De sagde bare: "Nåh, jamen sådan er det," og "Det er det, vi oplever tit, at vi skal skride hjem, eller et eller andet, fordi vi har tørklæde på, og vi ser ud, som vi gør (...)."

Også her spiller religion og etnisk baggrund sammen i oplevelsen af diskrimination. Tørklædet kommer i dette tilfælde til at spille en større rolle end hudfarve og giver familiemedlemmerne forskellige oplevelser af diskrimination.

I denne fortælling spiller reaktionen fra omgivelserne også en stor rolle. En forbipasserende bakker kvinderne op:

Og så var jeg bare så glad for, at der var sådan en håndværkertype, der hørte det, og han sagde: "Hvad sagde hun? Sagde hun det? Nej hvor frækt!" – og "I er jo hjemme!" Så jeg var glad for, han ligesom kunne anerkende, at – Ja, du er jo dansker, du er jo hjemme, og det er hende, der er tosset, det er ikke dig, der er tosset.

Bekymringen for sønnens opvækst, og hvad han vil møde af diskrimination i fremtiden, fylder også for hende:

Og så tænkte jeg, hvor sygt, at min søn er seks uger gammel, og han er allerede vidne til racisme, det er sindssygt. Heldigvis kan han ikke forstå det, men det kan være, at der kommer en episode, hvor han måske kan forstå det, hvis der er nogen, der råber efter os, at vi skal skride hjem. Hvad skal jeg sige til ham? Det ved jeg ikke.

Niisa (k) beretter også om en oplevelse, der foregik umiddelbart inden interviewet, hvor hun blev tiltalt som 'neger' af en tilfældig forbipasserende kvinde:

Fx på Papirøen, hvor jeg var på vej ud på toilettet, så mødte jeg en pige, og så råber hun bare neger, og jeg var bare sådan helt i chok: Skete det der virkelig? Jeg begynder at have en stille og rolig dialog med hende i håb om, at hun vil lytte. Og hun fortæller mig, at hun har gået på RUC, og hun studerer kulturforståelse, og hun forstår ikke, hvorfor jeg blev fornærmet. Hun synes bare, det var et kompliment.

I det organiserede fritidsliv, som fx fodboldklubber, fortæller informanterne også om oplevelser med chikane. Både Chidi (m) og Isam (m) fortæller om brug af n-ordet i fodboldsammenhæng. Chidi (m) beretter fx om oplevelser fra sin klubtid, da han var yngre, hvor n-ordet blev brugt, eller der blev sagt: "spis en banan".

Men Chidi (m) oplevede imidlertid også, at træneren konsekvent greb ind over for chikanen, hvilket var vigtigt:

Jeg har jo en træner, jeg stadig ser som en ven nu. Nu var det elitefodbold, så han var igennem alt, rejser osv., og han var altid med til at støtte mig, helt klart. Man oplevede det jo rigtig rigtig tit, og jeg havde rigtig ofte samtaler med ham, og han var en rigtig stor støtte omkring det. Og det blev hurtigt lært, i hvert fald på vores hold, at det ikke blev tolereret. Jeg husker én, der blev smidt af holdet. Når du spiller på et niveau, hvor du spiller imod de bedste i Danmark, og skal ud og rejse. Så betyder det meget, når du er på et hold, og simpelthen kan blive smidt fra, selvom du er en af de bedste, bare fordi du brugte det ord. Det gjorde selvfølgelig også rigtig meget for mig at have sådan en mand, der støttede mig. Så der var ikke noget fra mit hold, men du oplevede det selvfølgelig fra modstanderholdet.

I en anden offentlig sammenhæng – graviditetssvømning – oplevede Camisha (k) at blive chikaneret af en anden kvinde i omklædningsrummet – uden at andre greb ind, inklusive underviseren, der nøjedes med at rose Camisha (k) for selv at have sagt fra:

Da jeg startede til graviditetssvømning, spurgte jeg, om der var mulighed for at

bade alene, og det var der. Der var sådan et handicapbad, hvor man kan gå i bad, og en dag da vi er færdige med træningen, tager jeg fat i døren til baderummet. En ældre dame råber af mig: "DU MÅ IKKE BADE DERINDE!!!!" Så sagde jeg: "Det må jeg godt. Jeg har en aftale med (svømmehallen)." Da hun så går forbi mig, siger hun: "Ja, der er altid problemer med sådan nogle som jer." Så sagde jeg: "Prøv at høre. Det er første gang, jeg har set dig. Du har aldrig set mig før. Du skal ikke komme og sige, at jeg laver altid problemer, hvad mener du?" Og sådan fortsatte det. Der var fyldt med kvinder, der tog tøj på og skulle i bad, og jeg var ikke alene. Der var ingen, der sagde noget.

Så kommer min underviser. Hun har hørt det, og så sagde hun: "Nej, hvor er det godt, du sagde noget, og du ikke finder dig i det." Så tænkte jeg: Okay, men du har hørt det, hvorfor sagde du ikke noget?

Camisha tænker, at situationen ville have haft en mindre effekt på hende, hvis nogen af de andre omkringstående havde reageret:

Så ved man, at man ikke er alene. Man føler sig helt alene og dum og sådan, man føler: Okay, så er jeg den, der ikke er nogen, der gider hjælpe. Så tænker man: Hvad nu hvis man blev overfaldet, hvor man regner med, at ens medmennesker vil hjælpe, eller bare vil sige sådan: "Hey hey, rolig nu, altså." Man føler sig sådan lidt dum og alene, når der ikke er nogen, der gider at hjælpe én.

At opleve, at mennesker omkring én ikke griber ind, når man overrumples af andres chikane, har påvirket Camisha (k). Hun paralleliserer til andre dele af det offentlige rum og begynder at tvivle på, om andre vil forsvare hende mod overgreb.

OVERSKRIDELSE AF FYSISKE GRÆNSER

Det at have oplevet, at fremmede uopfordret kommenterer på eller berører éns hår og krop, har haft stor betydning for nogle af interviewpersonerne.

Niisa (k) fortæller om forholdet til sit hår:

Når en sort pige skjuler sit hår, skal du slet ikke røre hendes hår. Når hun har det naturligt: nej, men når hun skjuler sit hår, så skal du slet slet ikke røre det. Så når folk bare kan tillade sig at komme og tro, at det er et eller andet cirkus, de bare kan røre ved, når det passer dem, og det er noget, de skal nærstudere, det er noget nyt og spændende, så føler man sig også som en eller anden udstillingsdukke, der bare er der, for at andre skal se, hvor meget anderledes, du er i forhold til dem, eller omvendt.

Faisha (k) kommer med en lignende fortælling om gentagne oplevelser, hvor fremmede har rørt ved hendes hår. Selvom hun ikke vil definere disse gentagne oplevelser som diskrimination, oplever hun det som stærkt grænseoverskridende og ubehageligt. Hun fortæller bl.a. om en oplevelse på Roskilde Festival:

Under en koncert var der en pige, der bare stod og holdte fast i håret, samtidig med at hun sagde, at det var flot (...). Jeg bliver pissehamrende irriteret, fordi du krænker mit privatliv, og du rører mig bare, ligesom når mænd bare tager en på røven (...). Så tog jeg fat i hendes hår og sagde: "I lige måde." Der tror jeg, hun blev virkelig, virkelig forlegen, for jeg tror ikke, der er nogen, der har taget fat i hendes hår før og sagt, at hendes hår var flot.

NATTELIVET

Ikke alle interviewpersonerne går i byen eller bruger det organiserede natteliv, men de, der gør, fortæller samstemmende, at de hyppigt oplever at blive afvist ved indgangen til barer og diskoteker på grund af deres afro-danske baggrund. Denne opfattelse gælder også blandt de, der ikke går i byen, men som har familie og venner, som har erfaringer fra nattelivet. Både kvinder og mænd kan fortælle om afvisninger, hvis man er mere end én afro-dansker i en gruppe.

Mange af informanterne udvikler og kender til forskellige strategier til at imødegå afvisningen, fx at klæde sig dyrt, 'spredde sig i køen', danne par med en hvid person, komme som eneste i en hvid gruppe, eller kende dørmanden.

Det er endvidere kendetegnende, at en del af interviewpersonerne ikke ved, at diskriminationen er ulovlig. For de, der ved, at man kan klage, er den helt gennemgående holdning, at det ikke hjælper noget. Et par af interviewpersonerne har prøvet at klage til politiet uden resultat. Tilliden generelt blandt interviewpersonerne til, at politiet eller samfundet som sådan vil fjerne/modvirke/sanktionere denne form for diskrimination, er således lav.

AFVIST M.V.

Damel (m) har oplevet at blive afvist i nattelivet:

Vi oplever det tit i byen. (...) Diskoteker, barer. Barer, de er lidt bedre, men især diskoteker. (...) De kan sige, vi er for

mange, og så er der også nogle, der bare kigger rundt, indtil de kan finde et eller andet. Jeg har prøvet en gang, at han sagde: "I må ikke komme ind." Jeg tror, det var mig og min søster. Vi var faktisk ikke engang så mange. Så sagde han: "I kan ikke komme ind." Jeg spurgte: "Hvorfor?" Så sagde han: "Din hårstil." Ja, så sagde jeg: "Hvad mener du?" "Nej, ud med dig, ud med dig!" Så skubbede han mig hurtigt. Så kom der en anden en og spurgte: "Hvad har han gjort?" Så sagde han: "Det er, fordi han griner. I kommer ikke ind. I kommer ikke ind." Og det var dét.

Også Gamba (m) har haft gentagne oplevelser af at blive afvist i nattelivet:

Nattelivet, er tit sådan ... Der er et stort fokus på Somalia i medierne. Der bliver altid skrevet negativt: vi er kriminelle, og (...) så møder man en dørmand, som siger: "Nå, okay- Du er fra Somalia. Du kommer ikke ind." Den hører jeg tit faktisk. (...) Jeg har engang mødt en dørmand. Han var en afro-dansker, og han sagde til mig: "Jeg kunne godt havde lukket dig ind, men jeg har en chef, der siger: 'Du må ikke lukke nogen sorte herind. De sorte må ikke komme herind' og at det er mit job." Vi skændtes lidt: "Hvorfor har du sådan et job?" (...) De får ham til at bruge undskyldninger som "Nå, men du er ikke på listen, I er fulde." Men han sagde direkte, at det var chefen, der sagde: "Luk ikke de sorte herind." Så der er diskrimination i nattelivet i København.

Gamba (m) fortæller, at diskriminationen i nattelivet nærmest betragtes som et vilkår i hans omgangskreds, og at hverken han selv eller nogen, han kender, har klaget over diskriminationen:

Nej, faktisk ikke. Hvis vi er to eller tre Somaliere, som skal i byen, så siger vi hele tiden til hinanden: "Tror du ikke, vi bliver afvist, hvis vi er tre?" Så sender vi én: "Gå over og test, om du kommer ind". Så hvis han kommer ind, så sender vi ham den anden.

Niisa (k) har også oplevet, at afvisning i nattelivet handlede om hendes afro-danske baggrund. Samtidig oplever hun også, at hendes ID bliver tjekket meget grundigere de steder, hvor hun er kommet ind med sine hvide danske veninder.

Det er nok der [i nattelivet], hvor diskriminationen bliver mest synlig, tror jeg, og stereotyp. (...) Jeg er ikke sådan én, der går med højhælede, så jeg kan godt tage nogle træningsbukser på. Jeg skal bare ud og danse, og så har jeg ofte fået at vide, at jeg ikke ser festlig nok ud, og selvom mine andre venner har haft det samme tøj på, så kunne de jo godt komme ind. Men på grund af mig kunne vi ikke komme ind. Så enten skulle vi skifte sted eller stå og skabe os, og dengang der var jeg bare sådan: Jeg lader som om, det ikke har noget med race at gøre, og vi finder bare et andet sted. Jeg ved godt, mænd oplever det meget mere, men de tjekker mig meget mere; altså, de kigger nærmest bare på de andre, og især fordi når man er køn som pige, så skal man ikke (tjekkes) lige så meget, hvorimod jeg skal tage mit pas op. Jeg skal have alt med.

Niisa (k) fortæller, at hvis hendes hvide veninder 'står og skaber sig', så bliver de meget hurtigere smidt ud/afvist, hvis hun er med i gruppen – og hun oplever også at blive negativt profileret af dørmændene som 'ballademager' eller 'vred sort kvinde'.

Hvis nogle af mine veninder fx står og skaber sig, og jeg er med i gruppen, så bliver vi smidt ud med det samme, fordi de tror ligesom, at jeg vil starte et eller andet op. Og når jeg så går hen og spørger dem stille og roligt: "Hvorfor er det, vi ikke kan komme ind?" Jamen, der er jo så nogle af dem, der er lige ud racister og siger: "Jamen, jer sorte piger skaber jer altid, og I er kun ude efter ballade." Og det er bare sådan, at jeg står her og laver ikke noget som helst altså... hvorfor? Hvorfor siger du det til mig? "Nej, men jeg vil ikke diskutere..." Så det er også meget det der med at bruge den magt, de vagter har nogle gange.

Også Faisha (k) fortæller om en oplevelse af at blive forskelsbehandlet på et diskotek som følge af sin afro-danske baggrund, hvor de dog kom ind til sidst:

Jeg har oplevet, at vi stod fem afro-danske piger og skulle vente utroligt, utroligt længe på overhovedet at få øjenkontakt, og vi sagde, at vi var på listen, og det ville han ikke tro på. Vi kom ind til sidst, og vi var de eneste afro-danskere, der var derinde.

En anden gang var hun sammen med sin søster og bror, hvor broren blev afvist:

Min søster og jeg og min bror var taget i byen. Vi stod alle sammen i køen, og så blev min bror afvist. (...) Mænd har større tendens til ikke at blive lukket ind. (Det) forventes, at de vil volde problemer.

Huma (k) karakteriserer nattelivet som 'sørgeligt' og siger samtidig, at det er lettere for kvinder at komme ind, end det er for mænd. Hun refererer til sine ældre brødre, der også for 15-20 år tilbage havde den oplevelse, at de aldrig kunne komme ind på diskotekerne.

Huma (k) fortæller om en oplevelse, hun havde for nylig:

Her sidst jeg var i byen, var det med tre sorte fyre, og en af dem havde ikke ID med, men han (...) blev stoppet. Men samtidig kunne de hvide mennesker bare passere os uden at vise ID. Men med os skulle de vide, hvad slags mennesker, der skulle ind. (...) Det er ligesom, når du står der ved den der sidelinje, så beder du: "Please, luk os ind." Jeg kan ikke det der tiggeri (...).

Der er jo steder, altså sorte steder, brune steder, hvor brune mennesker ofte kommer. Man ved jo, man altid kommer ind, ikke? Men så er der jo sådan nogle 'high-class' hvide steder, hvor hvis du kommer ind, så vil alle nok vende sig om, eller kommer du ind og bestiller en drink, så har du en tjener, som står ved siden af dig og holder øje med, du ikke løber væk, ... eller (...) selvom du kommer ind, så er der stadigvæk den der fordom om: Skal hun sælge sig selv? Kan hun betale sine drinks? Sidder hun der bare for at finde mænd, så hun kan sælge sig selv? Altså, de her fordomme med denne her hudfarve, når du kommer ind de steder.

Basam (m) er ikke kommet så meget i det mere traditionelle nattellivs diskoteker og barer, men har dog også prøvet at blive afvist på en bar i det indre Københavns med henvisning til, at han havde forkerte sko på – sko der var helt magen til vennernes sko. Han har herudover hjulpet en afro-dansk fyr ind sammen med den gruppe af hvide danskere, som han selv var sammen med:

Jeg var i byen for noget tid siden, hvor at jeg stod og røg en cigaret, og så var der en ung fyr, også med afrikansk baggrund. Vi faldt i snak, og han sagde, at han kunne ikke komme ind på det her sted. De ville ikke lukke ham ind. Så kom alle mine venner, og de var allesammen danske og hvide, og så sagde jeg: "Men, så kommer du også med ind." Og så stillede de spørgsmål, de der dørfolk, til hvem han var. De kiggede på ham, men de nåede ikke engang at sige noget, så var vi sådan, han er sammen med os, og hvis ikke han måtte komme ind, så ville vi heller ikke gå derind. Og så fik han lov til at komme ind. Det var også mærkeligt. Han måtte ikke komme ind alene, men han måtte godt komme ind sammen med os, hvor gruppen overvejende var danske.

Gina (k) har meget kontakt til nattelivet i den større jyske by, hun bor i, både i kraft af sit arbejde og sin familie. Samtidig har hun et omfattende netværk blandt afro-danskere i regionen. Hun fortæller, at det er en hverdagserfaring for de unge afro-danskere, og andre unge med etnisk minoritetsbaggrund, at blive afvist på diskoteker og barer. En af måderne at omgå barrieren er at kende dørmændene, så man kan slippe for det, de oplever som en systematisk diskrimination i nattelivet.

Hun fortæller om adskillige egne oplevelser af diskrimination i nattelivet. En af dem handler om at sidde udenfor et diskotek, ved et af diskotekets borde, og have købt drikkevarer af diskotekets personale og derefter blive nægtet adgang til toiletterne:

Jeg har en dansegruppe (...) og efter en optræden, inviterer jeg dem i byen, og vi kom tidligt mig og min mand og min datter, og vi sad bare udenfor, og vi bestiller drikkevarer, og så kom de andre

dele af gruppen. Det var fire afrikanske piger, og vi sad udenfor og snakkede en lille smule, og så sagde de, de skulle bare ind på diskoteket og på toilettet. Så bliver de nægtet adgang til det, og det var klokken 22 om aftenen. Det var ikke sådan, at det var fyldt op. Og de kom bare ud, og så sagde en af dem, sådan lidt flovt til mig: "Vi må ikke komme ind!" "Hvad siger du? Jamen, de må ikke komme ind. Nå!" – og så kiggede jeg på ham dørmænden, og jeg kunne godt se, der var ikke fyldt op. Der var faktisk tomt inde i diskoteket, så jeg sagde: "Nej, det kan sgu' da ikke passe! (...) Vi har lige købt drikkevarer til en formue, så hvorfor må de ikke komme ind?" "Jamen, de må ikke komme ind (...)" Så gik han ind, og jeg følger efter... (...), og så bekræftede han, at han har fået at vide af hans chef, at han ikke må lukke folk ind, som har anden etnisk baggrund.

Gina (k) fortæller om en anden oplevelse af chikane på et diskotek, hvor hun reagerer anderledes. Denne oplevelse foregik i en anden jysk by, hvor hun var i byen med arbejdskolleger.

Jeg var i byen sammen med nogle folk, kolleger, og vi sad bare ved et bord, hvor det var nogle grupper, de synes at det var sjovt at lave abelyde. Og så kigger de bare på mig, og så griner de, og jeg tænker fint nok, de har det sjovt med det. Men de bliver ved, fordi jeg har ikke har givet dem opmærksomhed. Mine kolleger spurgte, om vi skulle tage en andet sted, så jeg sagde – ja, fint nok (...) Så på vej ud synes en af drengene, at det var sjovt, da jeg gik forbi, at hælde øl på mit tøj! Der blev grænsen simpelthen overskredet. (...) Så jeg tog fat på hans tøj og hev ham simpelthen udenfor.

Politiet ankommer herefter og anmoder Gina om at tilkalde dem en anden gang fremfor selv at tage handling.

Oba (k) beretter om nattelivet som den arena, hvor hun tydeligst oplever diskrimination:

Især overfor LGBT miljøet, synes jeg, at der er en aggressiv diskrimination, hvor der direkte bliver skubbet til mennesker, hvor det kommer ind på det fysiske, i modsætning til, at der bare bliver råbt noget af en. Hvor folk prøver på at provokere en til at slås, eller hvor folk bare direkte springer på dem, helt uprovokeret. (...)

Berusede mennesker er meget, meget ubehagelige mennesker, synes jeg, når det kommer til behandling af minoriteter. Der kommer en masse grimme ting ud af folk, når de er berusede, i forhold til, hvordan de ville opføre sig ved højlys dag helt ædru.

POLITIET

Flertallet af de interviewede har en oplevelse af, at politiet har forskelsbehandlet dem som følge af deres afro-danske baggrund. Blandt de personlige oplevelser fylder overvejende situationer med grænsekontrol, stop og visitation, hvor flere har følt sig uberettiget mistænkeliggjort.

Det er kendetegnende for informanterne, at tilliden til, at det nytter at klage til politiet over diskrimination – fx i forbindelse med afvisning ved barer og diskoteker – er meget lav, og at de få, som har erfaring med at anmelde diskrimination, har oplevet manglende opfølgning på anmeldelsen.

GRÆNSEKONTROL

Lakisha (k) havde kort forinden interviewet passeret grænsen til Tyskland. Hun var den eneste i bilen med minoritetsbaggrund og tørklæde og oplevede, at der gjaldt andre kontrolprocedurer for hende end for hendes majoritetsvenner i bilen.

Altså for ikke mere end tre-fire uger siden var jeg i Tyskland, hvor der var grænsekontrol. Jeg har kørekort med, men jeg har ikke tænkt på at tage pas med, og jeg ved også, at man godt **kan** komme igennem bare med kørekort, for det har jeg gjort igennem Sverige flere gange. I bilen sidder jeg som den eneste med minoritetsbaggrund, og resten er etniske danskere, og tre af dem har pas med, og så er der denne her fyr, som hverken har pas **eller** kørekort med. Og jeg **har** kørekort med.

Vi bliver stoppet, og jeg giver mit kørekort, og han spørger så efter et pas, hvor min ven svarer "Jeg har hverken pas eller kørekort med", og ham fra Hjemmeværnet siger; "Jeg spurgte ikke dig, jeg spurgte hende her". Og jeg sagde; "Det har jeg ikke med, jeg har kørekort med", og så spurgte han mig, om jeg var dansk statsborger. Jeg forstår ikke, hvorfor det er relevant (...) Det er jo, om jeg har opholdstilladelse, der er relevant. Og så kiggede han i lang tid på mit billede og kiggede på mig, tøvede lidt, og så sagde han 'fint nok'. Og så kigger han på min ven og spørger ham "Kan du sige rød grød med fløde?" for ligesom at joke lidt. Jeg kan huske, at min ven, da vi kørte videre, sagde 'Det var da lidt underligt, at han skulle tænke så meget over det med dig på trods af, at du havde kørekort, og ved mig var der bare en lille joke'.

Husni (m) har oplevelsen af, at politiet tit skal tjekke hans pas en ekstra gang i paskontrollen ved grænsen. En grænse han ofte krydser i forbindelse med sit arbejde:

Når jeg har arbejdet i Tyskland, har jeg nogle gange taget bussen hjem, fordi det er billigere, og det er altid ubehageligt, fordi det er min oplevelse, at der studses længere over mit pas, at der skal lige det ekstra øjeblik til for lige at være helt sikker på, at alting er som det skal være. Og også det ubehag, at man bliver lagt mærke til af andre. Men det er bare den der følelse af, at folk hele tiden kigger

for at se, om er der noget med ham der. Prøver han nu og krydse dansk-tysk grænse ulovligt eller noget.

Chidi (m) har tilsvarende oplevelse ved grænsen:

Nu har jeg dansk pas, men det er jo det samme. Det er jo politiet, og hvis det er en mørk mand.... Jeg har lige været i Tyskland. Det var to mørke mennesker i en Audi, og hvordan kunne det passe, at to mørke mennesker sad i en Audi? Så det er ikke rigtig noget, der ændrer sig.

Oba (k) har også oplevelsen i lufthavnen – også når hun venter sammen med sin datter, der har en hvid dansk far:

Jeg er sjældent en af dem, som bare får lov til at gå igennem, medmindre man virkelig står og viser sit danske pas sådan helt, og selvom man har sit halvt danske barn ved siden af sig til at 'sige god' for en, så plejer de næsten altid at stoppe en. Og også tit med at der kommer et specielt lille klistermærke på, sådan så man bliver markeret, så ved næste kontrol trækker de også en til side.

Banji (k) blev kort inden interviewet overrasket over ikke at opleve sig profileret til et ekstra tjek i lufthavnens paskontrol:

Jeg vil sige, jeg bliver stoppet mere end mine veninder, men sidst, jeg var ude at rejse lagde jeg mærke til noget interessant. Det var i Københavns lufthavn. Alle, der bare så sådan en lille smule anderledes ud fra vestlig standard, de blev tjekket, og jeg stod bare og registrerede, at alle der så vestlige ud, kom igennem, så jeg blev mere og mere nervøs. Men faktisk så bemærkede jeg, det gjorde de så ikke ved mig, og det var

jeg faktisk meget overrasket over.. (...) Normalt oplever jeg netop også, at jeg bliver tjekket ekstra, og den der følelse af, at der lige bliver holdt ekstra øje. Det var jeg lidt overrasket over, men jeg så jo så alle mulige andre blive udsat for det, og det er også ubehageligt i sig selv.

VISITATIONZONER OG KONTROL

Kafi (k) beretter om, hvordan det var at blive stoppet af politiet for derefter at blive visiteret.

Jeg har oplevet et tidspunkt, hvor mig og mine veninder blev standset. Bare lige pludselig blev vi standset, fordi de ville gerne se, hvad vi har i bilen, og fordi det var en visitationszone. Vi skulle alle sammen stå ud af bilen, og det var rigtig skræmmende. Det var en mand og en dame. Damen hun rørte ved os, og manden han skrev ned og stillede spørgsmål.

(...) For at være helt ærlig, det var rigtig skræmmende, jeg blev bange, jeg blev rigtig bange, fordi man tænker hele tiden på det værste, selvom man ikke har gjort noget, så tænker man totalt på det værste, og når politiet, de har den lygte, og man også bare får den lige op i ansigtet. (...) Når jeg ser en politimand nu, så tror jeg ikke han vil hjælpe mig.

Kafi (k) fortæller også om sin bror, der blev holdt op af politiet i kælderens i et indkøbscenter, mens hun var ved at handle ind i en anden del af centeret:

Min bror skulle ned på toilettet, inde i centeret, og lige da han går ud af toilettet kommer politiet. To betjente holder ham op ad væggen og begynder at visitere ham, og så siger de til ham; 'Hvad hedder du? og Hvad laver du her?' Og min bror han var i chok, fuldstændig i chok. Og så

fortalte han, hvad han hed, og alle de der ting. Altså, jeg var helt i chok bagefter og sagde til ham; 'Hvorfor gjorde de det der mod dig?' Og det var åbenbart fordi, de ledte efter en sort mand. Der var åbenbart en sort mand, der havde stjålet et eller andet, og så var min lillebror mistænkt (...) min bror har fortalt mig mange historier om, hvad politibetjente har gjort overfor ham og hans venner, fordi de kører rundt i København. (...) Alle mine brødre har jo ikke gjort noget. Der er ikke nogen, der har valgt, at fordi at vi er mørke i huden, så er vi åbenbart alle sammen kriminelle.

Også Chidi (m) har oplevet at blive stoppet af politiet mange gange:

Jeg har haft en kontrovers med politiet, når jeg har kørt bil. Sjovt nok bliver man stoppet. Hvad er det for en bil, jeg kører i? Slå nummerpladen op. Hvis du ser på det efternavn, vil du ikke undre dig over, hvorfor det er mig, der sidder i bilen. Hvis man har lånt en kammerats bil. Nu har jeg haft kammerater, som har forældre, der har en del flere penge end mine forældre har, så de har haft fede biler i min alder. Og når du så har kørt i dem, så undrer politiet sig over "Hvorfor sidder der en mørk mand i en bil, han aldrig nogensinde ville have råd til, eller hans forældre nogensinde ville have råd til?" Jeg har set nok mennesker med min hudfarve blive behandlet dårligt af politiet, til at jeg nogensinde kommer til at stole på dem. Desværre.

Damel (m), der ikke har haft problemer ved grænse- og paskontrol, siger, at han i andre sammenhænge er blevet stoppet 'masser af gange' af politiet og fortæller om en episode:

En nat, vi var på vej i byen. En bil. Jeg tror, vi var fire-fem. Vi blev stoppet. De spurgte efter vores ID. Så spurgte jeg; Hvorfor? Vi har hørt fra vores danske venner, at de ikke bare kan komme og forlange det, men åbenbart var det ikke sådan. Så de sagde, at vi skulle vise ID, ellers kunne vi blive anholdt.

Adham (m) fortæller om en tilsvarende episode, hvor han ventede i en bil i Herning sammen med nogle etiopiske musikere, og hvor politiet dukkede op for at undersøge dem og bilen. Politiets begrundede deres henvendelse med, at nogle borgere havde holdt øje med dem, samt at der havde været tyverier begået af romaer.

ANMELDELSE TIL POLITIET

Spørgsmålet om politianmeldelse af diskrimination kommer i interviewene for det meste op i forbindelse med nattelivet. En del af interviewpersonerne ved ikke, at afvisningen fra et diskotek kan være ulovlig. For de, der er har viden om mulighederne for at klage, er den gennemgående opfattelse, at dette ikke vil hjælpe.

Ifølge Gina (k) er der mange unge, der ikke melder forskelsbehandling:

Nej fordi de tænker; Nå ja, det er bare en dag i byen – de tænker; Okay, jeg er sammen med mine venner, sådan er det, og så går de bare nogle steder, hvor de er mere acceptabelt at være dem selv.

Jamilla (k) har prøvet at anmelde en afvisning ved en københavnsk klub til politiet, dog uden at der kom en sag ud af det.

Ja, jeg blev afvist på en klub (i 2015). Det var første gang, det skete, og jeg anmeldte det på stedet. Det var ikke et diskotek, det var mere en bar faktisk.

(...) Jeg ringede til politiet, og jeg sagde; Jeg står der og der, om de ikke kunne sende nogen ud. Men jeg kunne ringe dagen efter. Jeg tog endda en lydfil på mobilen af afvisningen, altså den samtale med dørranden. (...) Så det har jeg sendt til politiet og anmeldt det. Så går der et halvt år og de ringede og spurgte mig, om jeg ville gå videre med sagen. Jeg sagde; Ja! Så gik der endnu et halvt år, så ringede politiet og sagde, at de ville anbefale mig til at droppe det, fordi der ville ikke rigtig komme noget ud af det. Og så sagde jeg – fint.

Jeg kender en del, som ikke har (anmeldt), fordi de tænker, enten kommer der ikke noget ud af det, eller de gider ikke besværet.

Jamilla (k) har dog også et håb om, at en klage ville have bedre vilkår i dag:

Politiet er mere bevidste om det nu, og der har været masser af andet – kampagner – og nu findes der også app'en Stemplet. Sådan var det jo ikke dengang, så nu er der også nogle andre måder at anmelde det på.

Også enkelte andre interviewpersoner fortæller om anmeldelser til politiet. Lakisha (k) prøvede eksempelvis på et tidspunkt at anmelde en hadefuld e-mail til politiet;

Jeg fik en meget ubehagelig besked på nettet engang for to-tre år siden. Vi snakker ikke bare 'sorte svin', vi snakker fem linjers raceudbrud. Der fik jeg at vide, at dét skulle anmeldes, for det skal jo også ind i statistikkerne osv. Og jeg gjorde det, jeg skulle gøre, men fik aldrig svar. Så gjorde jeg det igen, og fik aldrig svar. Så gav jeg bare op. I princippet kunne jeg anmelde fem af den slags om året, men jeg gør det ikke, for jeg kan ikke overskue, at jeg ikke får svar alligevel.

SERVICE – BUTIKSOMRÅDET

En del af interviewpersonerne har været genstand for, hvad de oplever som negativ opmærksomhed i butikker og butikscentre fra butikspersonale, butiksdetektiver og vagters side. Oplevelserne af diskrimination centrerer sig om at blive mødt med implicite forventninger om, at de vil stjæle, eller at de ikke har penge til at betale for varerne og kun vil kigge.

AT BLIVE MØDT SOM POTENTIEL TYV I BUTIKKER

Jamilla (k) beretter om sin oplevelse af at blive mistænkeliggjort som potentiel tyv i et stort butikscenter i København, som hun besøgte sammen med sin moster.

Altså, vi kommer ind i Fisketorvet, mig og min moster, hvor en mand hele tiden går efter. Der vendte min moster sig om og flippede ud på ham. Det var første gang, jeg oplevede det. Det er hende, der har opdaget det. Det havde jeg ikke, så jeg har sikkert også oplevet racial profile, uden jeg selv har vidst det. (...) Jamen, jeg tror, han blev så chokeret, at han ikke vidste, hvad han skulle gøre. Hun var bare sådan: "Nej, du skal ikke følge efter os, vend om til din disk, eller hvad fanden du skulle", og så gik han. (...)

Huma (k) oplever overvågningen i butikker som en almindelig belastning og irritation i hverdagen:

Jeg synes, det er vildt diskriminerende at snakke engelsk til mig hver gang, jeg

kommer ind et sted. Jeg synes også, det er diskriminerende at tro, at jeg er en tyv, når jeg kommer ind et sted. Det er også diskriminerende at tro, at jeg ikke kan købe noget, at jeg ikke har råd til noget, når jeg kommer ind et sted. (...) Også det her med at blive fulgt rundt i butikker, når man er der, og de så lader som om, de vil hjælpe mig. (...) Hele tiden tæt på for at se, om jeg tager noget.

Imani (k) og hendes afro-danske veninder har også oplevelsen af at blive holdt øje med som følge af deres afro-danske baggrund:

Der er også butikker. Det der med at blive fulgt efter og holdt øje med. Jeg har også oplevet en veninde, hvor ekspedienten eller butiksindehaver kommer og siger: "Jamen den er nok lidt dyr."

Fikri (m) refererer til hverdagsoplevelsen i butikker:

Hvis jeg er ude at købe noget, eller ude at shoppe i et supermarked, så begynder de måske at holde lidt ekstra øje med os, hvis vi er mere end to. Det er ligesom om, at der er en samfundsnorm, der hedder, at hvis en gruppe afrikanske drenge går sammen, og de er mere end fire, eller bare mere end tre, så er de ude på ballade, og derfor skal man holde ekstra øje med dem. Hvor at hvis der kommer tre-fire etniske danske drenge ind, så er det er bare fire drenge.

Banji (k) har haft oplevelser af at blive forskelsbehandlet i butikker siden teenagealderen og bryder sig ikke længere om at gå især i tøjbutikker. Når hun går i butikker nu, er hun fx opmærksom på, hvilken taske hun har med, og hvilke signaler hun i øvrigt sender. Det er ikke noget, hun har talt ret meget med andre om.

Da jeg var yngre, der kan jeg huske i (by i Jylland), der blev vi nærmest overvåget. Mig og min veninde fra Uganda. Jeg har aldrig nogensinde stjålet i hele mit liv, og min adfærd var helt almindelig, men vi blev nærmest fulgt rundt i butikkerne, kan jeg huske, og det har jeg oplevet flere steder.

Oba (k) fortæller, at hun blev beskyldt for at stjæle i en taskebutik, hvor hun stod i en kø sammen med sin datter. Det var en anden kunde, der anklagede hende, og personale, vagter og politi reagerede prompte på anklagen og tog fat i hende:

Der var engang i Fisketorvet, der var en dame, der fik stjålet sin pung fra sin taske, sjovt nok i en taskebutik, og mig og min 7 årige datter vi er der under juleræset. Vi er der og hører hende blive helt hysterisk, og hun mangler dit og dat. Hun klager til ekspedienten. Vi står i kø og skal til at betale for vores ting, så vi afslutter vores handel og skal til at gå ud af døren. Så råber hun bare på engelsk "YOU!" Jeg tror, hun var Filippiner faktisk. Hun råber "You! Don't go anywhere". Ja okay, fint nok, lad mig bare'

Oba fortæller, at butikkens sikkerhedsvagt på trods af, at hun viser kvittering for sit køb vil tilbageholde hende og tager fat i hende, indtil hun siger, at hun kender sine rettigheder, og enten skal vagten tilbageholde hende på et lovligt grundlag eller lade hende gå. Oba fortæller, at oplevelsen er ekstra

ubehagelig, fordi hendes datter er vidne til, at hendes mor bliver beskyldt for at stjæle. Hun mener også, at hun har fået en anden behandling end datterens far, som er hvid, ville have fået:

Det er virkelig ærgerligt, at sådan noget skal ske, når jeg er i selskab med min datter, for min datter hun bliver bange og forstår ikke, hvad der sker, for sådan nogle oplevelser får hun ikke med sin far, der er dansker. Havde han været i butikken, havde han fået lov til at betale for sit julekøb og så været ude af døren.

OPSUMMERING

Rapporten beskriver en række fortællinger om afro-danskeres oplevelser af diskrimination på forskellige områder. Rapporten bygger på interviews med i alt 25 afro-danskere, som alle har boet mange år i Danmark. Der er mange fællestræk i beretningerne, der peger på mønstre af handlinger præget af fordomme og stereotyper hos majoritetsdanskere. Der er tale om personlige beretninger, og rapporten kan ikke sige noget om omfanget og karakteren af den diskrimination, der fortælles om. Beretningerne om diskrimination kan imidlertid give et indblik i, hvordan afro-danskere oplever deres møde med majoritetssamfundet i en lang række vigtige sammenhænge.

ARBEJDSMARKEDET

Interviewpersonerne har en række oplevelser af diskrimination på arbejdsmarkedet som følge af deres afro-danske baggrund, blandt andet i forbindelse med jobsøgning, oplevelser med n-ordet og racistiske vittigheder. Samtidig fortæller de, at de står meget alene med oplevelserne, og at arbejdspladsen i mange tilfælde ikke tager hånd om det. Informanterne oplever desuden, at de som afro-danskere bliver mødt af stereotyper blandt de etniske majoritetskolleger på arbejdspladsen.

Tørklæde og udseende spiller en rolle i fortællingerne, hvor bl.a. en jobkonsulent har anbefalet en interviewperson ikke at medsende sit billede i ansøgningen. Navnet synes også at spille en rolle i ansøgningsprocessen, hvor nogle navne bliver aflæst som 'danske' eller 'hvide' og andre som 'ikke-danske' eller 'brune/sorte'.

Oplevelsen af chikane i form af anvendelse af n-ordet, racistiske vittigheder og anden nedsættende tale fylder meget i interviewene samtidig med, at det ofte ikke opleves at denne type adfærd anerkendes som chikane af den hvide majoritet på arbejdspladsen. Erfaringerne med at skulle overbevise/forklare/oplyse majoritetskolleger/chefer om betydningen og oplevelsen af n-ordet fylder også meget. Indgriben fra ledelsens side har stor positiv betydning, der hvor det sker, men det synes ikke at være en generel erfaring, at ledelsen griber ind og fx tydeliggør at, n-ord og racistiske jokes ikke er acceptable.

Oplevelsen af diskrimination blandt interviewpersonerne fortælles sjældent videre på arbejdspladsen – både fordi interviewpersonerne forventer, at det er en tabt kamp, da mange oplever en generel samfundsmæssig accept af fx n-ordet, og fordi informanterne er bekymrede over, hvilken effekt det vil have at fortælle om det. Alligevel tager nogle af interviewpersonerne den opgave på sig at markere og forklare, at n-ordet ikke er acceptabelt.

UNDERVISNINGSSOMRÅDET

På undervisningsområdet fortæller informanterne også om diskrimination som følge af deres baggrund. Tilfældene af oplevet diskrimination omfatter bl.a. læreres negative forventninger til den enkeltes faglige niveau.

Interviewmaterialet omfatter også en række tilfælde af oplevet chikane i form af udbredt og i en del tilfælde insisterende brug af n-ordet

såvel blandt lærere som andre elever og mobning med referencer til den afrikanske baggrund.

Det er karakteristisk, at informanterne sjældent har klaget eller taget sagen op med lærer/ skole – og at det, når det er sket, ofte har føltes svært at finde lydhørhed og forståelse for oplevelsen, hvilket kan være med til at forstærke oplevelsen af diskrimination.

OFFENTLIG TRANSPORT

Et andet sted, hvor diskrimination opleves, er i forbindelse med offentlig transport. Fortællingerne omfatter andre passagerers chikane i form af racistiske udfald og fysisk pågående opførsel, hvor n-ordet som regel er i brug. Typisk fortæller interviewpersonerne, at deres oplevelse forstærkes, når ingen af de omkringstående griber ind, herunder chaufføren.

I mindre omfang handler oplevelserne direkte om personalet – buschauffører og kontrollører – der dog i nogle fortællinger opleves, som om de ser på især de unge mænd som potentielle tyve og kriminelle.

DET OFFENTLIGE RUM

Oplevelserne i det offentlige rum omfatter chikane og grænseoverskridende handlinger fra medborgere med majoritetsbaggrund. Informanterne beretter både om tilråb på gaden og uønsket berøring som følge af deres afro-danske udseende. Her betyder omgivelsernes reaktion igen meget.

NATTELIV

Mange informanter fortæller om oplevelser af diskrimination i nattelivet. Interviewpersonerne oplever en forskelsbehandling, når de nægtes adgang til diskoteker og barer. Dette forekommer både for kvinder og mænd. Der fortælles dog om forskellige begrundelser, afhængigt af om man er kvinde eller mand.

Både kvinder og mænd oplever at være mere udsatte for at blive afvist, hvis man er mere end én afro-dansker i en gruppe.

Interviewene viser, at især unge mænd udvikler forskellige strategier til at imødegå en mulig afvisning, fx ved at klæde sig dyrt, danne par med andre i køen, komme som eneste i en hvid gruppe eller ved at kende dørmanden.

Det er kendetegnende, at en del af interviewpersonerne generelt ikke ved, at diskrimination er ulovlig. For de, der ved, at det er ulovligt, er der en ringe tiltro til, at en klage ville nytte. Et par af interviewpersonerne har prøvet at klage til politiet, uden at dette har ført til et resultat.

POLITI

I interviewene fylder overvejende situationer med oplevet etnisk profilering af interviewpersonerne i forbindelser med grænsekontrol, stop og visitation. Interviewpersonerne oplever bl.a., at de på grund af deres afro-danske baggrund fx udsættes for flere kontroller, ID-tjek, end de ser andre, majoritetsdanskere, blive udsat for.

SERVICE – BUTIKSOMRÅDET

En del af interviewpersonerne oplever, de har været genstand for en særlig opmærksomhed i butikker og butikcentre fra butikspersonale, butiksdetektiver og vagter. Oplevelserne af forskelsbehandling centrerer sig om at blive mødt af uudtalte forventninger om, at de vil stjæle, eller at de ikke har penge til at betale for varerne og kun vil kigge.

AFSLUTNING

Undersøgelsen viser, at oplevelsen af diskrimination er markant hos det store flertal af interviewpersonerne. Oplevelserne kan være sket over en årrække. Der ses ofte et mønster i oplevelserne, som for mange af interviewpersonerne beskrives som en følelse af, at man som dansker med afrikansk baggrund ikke kan blive fuldt accepteret i det danske fællesskab.

Chikane i form af n-ordet, racistiske vittigheder og skældsord mv. bliver nævnt som hyppige problemer inden for arbejdsmarkedet, undervisningsområdet, offentlig transport og det offentlige rum. Tilråb, truende og fysisk pågående opførsel opleves derimod primært i offentlig transport og i det offentlige rum. Hvis chikanen tages op med krænkeren, opleves ofte en insisteren på uskyld i form af **humor**: 'det jo bare er for sjov', gode intentioner: 'mener ikke noget ondt', **uvidenhed** om at visse ord og vittigheder kan opleves krænkende og en hævde af, at visse ord, billeder og forestillinger er neutrale.

Negativ kontakt på baggrund af ens udseende opleves på arbejdsmarkedet, på undervisningsområdet, i offentlig transport, i nattelivet, hos politiet og i service- og butikssektoren. Dette fører bl.a. til oplevelsen af udelukkelse af fx diskoteker, overvågning i butikker, ekstra kontrol fra politiets side og visitationer.

Der er således nogle mønstre og gentagelser i måderne hvorpå, de interviewede afro-danskere oplever sig chikaneret og udsat for

ringere behandling på baggrund af deres udseende – først og fremmest hudfarve, men varierende i kombination med køn og religion.

Gennemgående for den oplevede diskrimination på tværs af de forskellige områder er mange interviewpersoners understregning af, at det er vigtigt, at nogen griber ind over for diskriminationen (fx politiet), når de bliver nægtet adgang til et diskotek, medpassagerer i bussen i forhold til chikane, forbigående på gaden, lærere i skolen, chef/ kolleger på arbejdspladsen etc. Det er herudover gennemgående, at oplevelsen af diskrimination forstærkes, hvis den ikke anerkendes.

Langt de fleste interviewpersoner har ikke tillid til, at det nytter at bringe oplevelsen af diskrimination ind i et juridisk/regelbaseret klagesystem. Reaktionen på oplevelsen af forskelsbehandling er således individuelle strategier, såsom at tie eller tage forskelsbehandlingen op med den person/de personer, der praktiserer den.

NOTER

- 1 Danmarks Statistik. Statistikdatabasen. 4. september 2017
- 2 Source: Statistics Denmark The statistics database. 4 September 2017
- 3 Fx: Udstillingerne 'Blinde Vinkler. Billeder af kolonien Dansk Vestindien', Det Kongelige Bibliotek; "Ufortalte historier", Statens Museum for Kunst; "Stop Slaveri!", Arbejdermuseet; "Kolonihistorier – magt og afmagt", Gammel Holtegaard; "Vestsjælland og Vestindien", Holbæk Museum
- 4 <http://www.un.org/en/events/africandescentdecade/assets/pdf/PAD-final%20for%20NY.pdf>
- 5 <http://www.coe.int/en/web/commissioner/-/afrophia-europe-should-confront-this-legacy-of-colonialism-and-the-slave-trade>
- 6 ECRI REPORT ON DENMARK (fifth monitoring cycle), Adopted on 23 March 2017
Published on 16 May 2017:
<https://www.coe.int/t/dghl/monitoring/ecri/Country-by-country/Denmark/DNK-CbC-V-2017-020-ENG.pdf>
- 7 As in EU-MIDIS I, among the Muslim groups surveyed, respondents from North Africa and Sub-Saharan Africa report the highest levels of discrimination based on ethnic or immigrant background – both in the five years before the survey (46 % and 45 %, respectively) and in the 12 months before the survey (30 % and 28 %, respectively)'. FRA: EU-MIDI II. Second European Union Minorities and Discrimination Survey (EU-MIDIS II): Muslims – selected findings. September 2017. <http://fra.europa.eu/en/publication/2017/eumidis-ii-muslims-selected-findings>
- 8 <https://menneskeret.dk/emner/ligebehandling/diskrimination>
- 9 European Agency for Fundamental Rights. Forståelse og forebyggelse af diskriminerende etnisk profilering: En vejledning. 2011. S. 11-13.

